DET GAMLA STRANDBADEN

Ett urval fastigheter och verksamheter i Strandbaden

Augusti 2021 och därefter fortlöpande uppdateringar

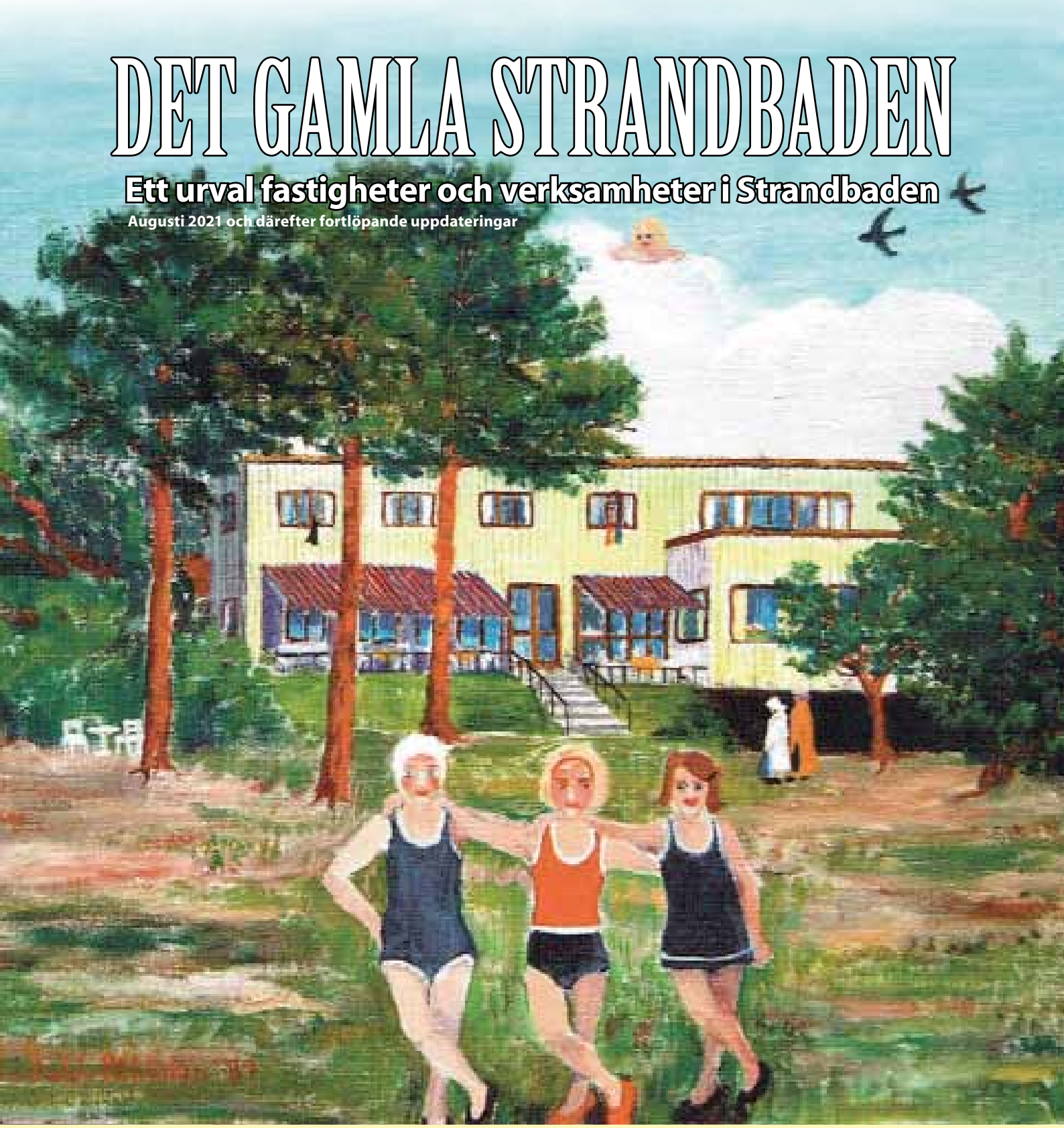

Denna utgåva av **Det Gamla Strandbaden** har **Kullens Havsbad** som tema. Vad passar bättre som omslagsbild än konstnären **Karin Dahl Påhlmans** målning av **Hotell Tallbacken** från 1930-talet!

I beskrivningen av Kullens Havsbad har vi utgått från en karta från 1940 som visar bebyggelsen fram till det året och försökt berätta hur området utvecklades fram till dess.

Skriften är framtagen till årsmötet i **Strandbadens Byaförening** den 1 augusti 2021 av **Ragnar Falck** och **Berto Lindbom**. Ett stort tack till alla som bidragit med fakta, kommentarer, bilder m m.

Bilderna kommer från flera olika källor och vissa har okänt ursprung. Vi ber om ursäkt om vi gjort intrång i någons upphovsrätt. Kommentarer, rättelser och kompletteringar emottages tacksamt till: ragnar.falck@falcks.eu.

Tryckningen av skriften har kunnat ske tack vare bidrag från **Stiernstedt Kockenhus Kulturförening**.

Karin Dahl Påhlman föddes i Höganäs 1919 och växte upp på Smedjegatan. Hon avled 2009.

Karin ingick i ett konstnärskollektiv som fanns i Höganäs efter kriget. Hennes målningar beskriver lite av det gamla Höganäs som inte finns längre. Hon målade med akvareller och olja och gick senare över till vaxbatik och textilapplikationer.

Bilden med badflickorna utanför Hotell Tallbacken är något beskuren, och används med tillstånd från Karins barn Eva Påhlman och Anders Påhlman.

STRANDBADENS BYAFÖRENING
info@strandbaden.info • www.strandbaden.info

STRANDBADEN — den nyaste STJÄRNAN

En sällsynt och underbar kombination av tallskog, grässlätt och sandstrand.

i konstellationen av de många lysande badorterna runt nordvästra Skånes inbjudande kuster.

Från sommartrandet i Strandbaden: överst t. v. solar sig fru Rut Bertoft jämte dottern Kerstin och sonen Göran på trappen till familjens [illegible] och längst t. h. ser man rektor G. Björklund på väg till ett av sina dagliga dopp. De övriga bilderna från strand- och sportlivet i Strandbaden tala för sig själva.

Bebyggelsen i Kullens Havsbad fram till 1940

I en okänd tidning från den 20 juli 1941 finns ett reportage från "den nyaste stjärnan" bland nordvästra Skånes badorter. Den artikeln får inleda berättelsen om den tidigaste bebyggelsen i Kullens Havsbad. Dessvärre saknas den sista delen av artikeln. Finns den hos någon läsare?

Följande text är hämtad direkt från artikeln: Strandbaden är sannolikt den allra nyaste stjärnan i den konstellation av badorter, som kransar kusterna i nordvästra Skåne. Men trots dess ungdom har den redan en stark lyskraft, som ökats från år till år och som har förutsättningar att bli ännu mer strålande, bara kristiden lämnar oss och livet återgår i normala fåror.

Man blir onekligen förvånad då man erfar, att den livaktiga och välutbyggda badorten bara har 10 år på nacken. Visserligen byggdes hotellet med badortens namn för ungefär tre gånger så lång tid tillbaka, men den ligger inte ens inom området, på vilket det då rådde byggnadsförbud eftersom det tillhörde Krapperups fideikommiss. Den första lättnaden i detta hänseende kom emellertid redan för ett 15-tal år sedan, då fideikommissinnehavaren tillät sin gamle trotjänare Svärd att bygga en kaffestuga i

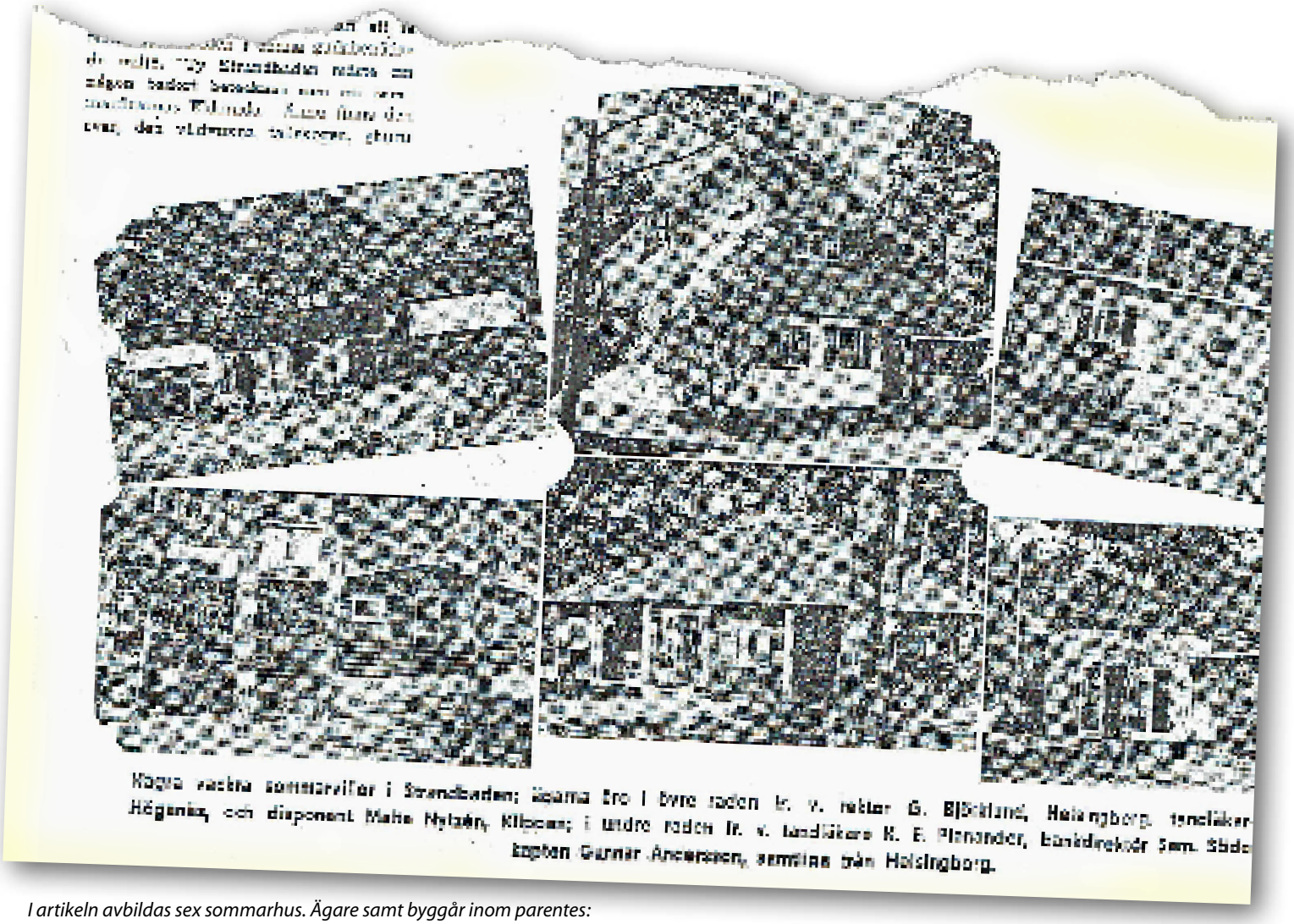

I artikeln avbildas sex sommarhus. Ägare samt byggår inom parentes:

– Rektor Gunnar Björklund, Helsingborg, Strandbadsvägen 16 (1936)
– Tandläkare Hjalmar Bertoft, Höganäs, Ättehögsvägen 9 (1925)
– Disponent Malte Nytzén, Klippan, Norra Skogsvägen 14 (okänt byggår)
– Tandläkare Karl Erik Planander, Helsingborg, Harklövervägen 11 (1939)
– Bankdirektör Sam Södergren, Helsingborg, Ginstvägen 17 (1934)
– Sjökapten Gunnar Andersson, Helsingborg , Röllekavägen 12 (okänt byggår)

skogen. Därmed var isen bruten, och sedan området avskilts från fideikommisset började man bygga de första villorna. Det var i början på 1930-talet, ett par år senare tillkom Hotell Tallbacken med annex invid den gamla kaffestugan. Och sedan dess har bebyggelsen fortskridit i raskt och jämnt tempo, så att det nu finns omkring 50 villor inom själva området och minst lika många i dess omedelbara närhet.

Man kan förstå, att befolkningen i Strandbaden står i evig tacksamhetsskuld till den ovannämnde herren till Krapperup, genom vars välvilja platsen blivit förvandlad till ett sommarparadis. Men inte mindre är glädjen hos de hundratals sommargäster, som därigenom blivit förunnade lyckan att få tillbringa årstiden i denna gudabenådade miljö. Ty Strandbaden måste om någon badort betecknas som ett sommarens Eldorado. Ännu finns den kvar, den vildvuxna tallskogen, ehuru något anpassad efter vad mänsklig bebyggelse kräver, men ändock bevarande sin ursprunglighet. Visserligen är för närvarande några till synes fullständigt meningslösa taggtrådsstängsel placerade därinne bland träden – men de kommer väl bort vad det lider. Och i denna leende, friskt och härligt doftande barrskog eller tittande fram ur dess uddiga kontur ligger nu de många sommarvillorna, de flesta med en öppen veranda mot solen och havet. Och nedanför sträcker sig stranden bred och mäktig men inte som ett hav av sand utan bunden av gräs. Endast en några meter bred remsa längst nere bildar övergången till vattnet, där de klara, salta böljorna leka sin lockande och svalkande lek.

– Det är denna underbara kombination av tallskog, grässlätt och sandstrand, som gjort Strandbaden till den utomordentliga badort som det är, enligt min mening den yppersta i våra trakter, säger rektor G. Björklund – en av många helsingborgare, som blivit Strandbadens hängivna vänner.

Signaturen träffar rektor Björklund nere vid stranden, där han gärna tillbringar sin dag, men annars lär han lika ofta vara anträffbar vid tennisbanan för att idka denna härdande sport.

– Ja, jag spelar gärna tennis, tävlar också lite grann – men det är föralldel bara i badortstävlingar, säger rektor Björklund. – Och det är klart, att det är av stor betydelse för Strandbaden som badort att man har en egen tennisbana, som numera tillhör ett av de viktigaste attributen för sommarplatserna. Men de härliga baden och den friska skogen är de ojämförligt största fördelarna här, vilka som sagt gör platsen till den enligt mitt tycke förnämsta i grannskapet. Vi har nu bott här i nio år, vi hyrde först men beslöt oss sedan för skaffa oss egen villa – då kan man vara säker på att få komma hit. Och som ett plus för Strandbaden skulle jag kanske också nämna Hotell Tallbacken, den präktiga restaurangen, som hållit samma goda standard genom alla åren.

Förtjusningen över Strandbaden som badort är allmän bland alla de helsingborgare, som ha förmånen att vistas härute under den varma årstiden. Och de äro många. Under sitt sökande efter härliga sommarplatser runt Kullalandet har man ingalunda gått Strandbaden förbi, ehuru möjligheten att bygga och bo där som sagt fördröjts. Men det behövdes bara att en började, så fick han snart efterföljare. Och även långt utanför det närmare grannskapets gränser har ryktet om Strandbadens härlighet spritt sig. Här finnas permanenta sommargäster inte bara från Skåne utan från hela södra och mellersta Sverige, vilka för livet knutit sitt sommarbesök till Strandbaden. Företeelsen är visserligen allmän även vid våra övriga badorter, men med hänsyn till Strandbadens korta existens

(Forts. å sid 12.)

Dessvärre saknas resten av klippet!

Kullens Skyttesällskap

Kullens Havsbad var ursprungligen en del av fideikommisset Krapperups ägor. På 1860-talet lät man plantera tall för att få bukt med sandflykten. Tallskogen är ännu idag utmärkande för området.

1883 bildades Kullens Skyttesällskap, KSS. Ordförande för det 58 man starka sällskapet var friherre Nils Gyllenstierna på Krapperup. Skjutbanefrågan löstes genom att Krapperup ställde mark till förfogande vid planteringen söder om Nyhamn. På platsen uppfördes även en paviljong och här hade KSS sin hemvist fram till 1896 då banan flyttades till Norra Sandflyget. Åren 1913 och 1915 köpte KSS mark öster om Kullagatan i höjd med Margreteberg. Skytteverksamheten lades ned 1996.

Tomtförsäljningen tar fart

Fideikommissarien Nils Gyllenstierna dog 1926 och efterträddes av sonen Eric Gyllenstierna som levde åren 1882 till 1940.

Den 16 februari 1929 sålde Eric Gyllenstierna 40 hektar till AB Kullens Havsbad. Det var ett nybildat bolag som han själv ägde och kontrollerade. I styrelsen satt även hans svåger Johan Gyllenstierna.

Samma år upprättade arkitekt Fritz Gripe en styckningsplan med vägsystem och kvarter för Kullens Havsbad (se sid 6). I och med detta upphävdes ett tidigare byggnadsförbud och tomter kunde styckas av och säljas.

Området söder om Kullens Havsbad – som idag kallas Trollskogen – köptes 1929 av Höganäs municipalsamhälle i samarbete med Väsby kommun och med bidrag från Höganäsbolaget för att "räddas" undan bebyggelse och för att bli ett rekreationsområde för kommuninnevånarna. (Se även artikel av Olof S Eriksson i *Kullabygd 1929,* som återges i *Strandbladet* 1/2011 sid 9.)

De första husen

Arkitekten Georges von Dardel från Stockholm ritade några stugor med förstukvistar och halmtak på uppdrag av AB Kullens Havsbad och byggmästaren Axel Nilsson från Nyhamnsläge fick uppdraget att bygga. von Dardel ritade även Mölle kapell som Axel Nilsson fick bygga på en tomt skänkt av Eric Gyllenstierna.

I november 1930 hade bolaget uppfört sex villor som kallades *"de två korsvirkesvillorna"* (Tallbacksvägen 4 och 6), *"lilla villan med torvtaket"* (okänd adress), *"den långa villan"* (Tennisvägen 3?), *"bungalowen"* (Tallbacksvägen 2?) samt *"den sist uppförda villan"* (okänd adress).

Ingenjören och ritaren Carl Nilsson (1887-1955), som arbetade vid Höganäsbolaget, ritade även han ett antal hus i området. Han bodde på Krapperupsvägen 9 (se artikel på sid 17).

De första 15 husen inom området Kullens Havsbad torde ha varit:

– Stora Skärsvägen 1A, gårdshuset, 1700-tal?
– Krapperupsvägen 41, banvaktsstugan, 1909
– Tallbacksvägen 10, Tallbackens kaffestuga, 1924
– Ättehögsvägen 9, 1925
– Tennisvägen 3, 1928
– Tennisvägen 6, 1928
– Tennisvägen 5, 1931
– Tallbacksvägen 4, 1932
– Tallbacksvägen 6, 1932
– Tallbacksvägen 10, Hotell Tallbacken, 1932
– Strandbadsvägen 8, 1932
– Strandbadsvägen 12, 1932
– Trollskogsvägen 11, 1932
– Krapperupsvägen 3, 1932
– Krapperupsvägen 19, 1932.

Exploateringen underättades genom att vattenledningen från Höganäs vattenverk i Brunnby, anlagt 1932, passerade förbi.

En stadsplan över Kullens Havsbad fastställdes av Brunnby kommun 1939. Den överensstämmer i stort med Fritz Gripes plan från 1929 (se sid 7).

Mot slutet av 1930-talet fanns i Kullens Havsbad ett 30-tal sommarhus, ett hotell med kaffestuga och tennisbanor. På andra sidan järnvägen, vid Möllevägen, hade samtidigt byggts ett knappt tiotal funkisvillor och där etablerades en cykelverkstad med leksaksaffär och en mjölkaffär.

1953 köpte Brunnby kommun bolaget Kullens Havsbad och ägde det till utgången av 1963.

Källor bl a: *Åkdon, blick och landskap*, Henrik Ranby 2020.

jes av bank gm.

Sommarvillor och tomter vid Kullaberg.

Nybyggda sommarvillor i olika storlekar till salu vid Strandbadens järnvägsstation. Härligt läge i skog och invid sandstrand.

Dessutom ett större antal tomter vid Strandbaden och i Mölle. Närmare upplysningar erhållas genom Krapperups Godsförvaltning, adress Krapperup (och i Stockholm Rt. 141).

A/B KULLENS HAVSBAD.

AB Kullens Havsbad annonserade flitigt under 1930-talet som här i Svenska Dagbladet den 7 februari 1930. Såväl färdigbyggda sommarhus som tomter erbjöds. Vilka är de "nybyggda sommarvillor i olika storlekar" som bjuds ut redan i februari 1930?

Tomterna längs Tennisvägen, Tallbacksvägen och Strandbadsvägen tycks ha varit de mest eftertraktade. Det var här de första villorna byggdes .Huset på vykortet ligger på Tallbacksvägen 4 och uppfördes 1932. Vykort, okänt år.

Kullens Skyttesällskap höll skyttefest 13-14 maj 1927 i Strandbaden. Skjutbanan hade flyttats redan 1896, men kanske var det trevligare att hålla festen i Strandbadsskogen än vid den nya skjutbanan vid Margreteberg.

1:20 / 1938
1:21 / 1937?
1:14 / 1938
1:15 / 1937
1:9 / 1937
1:3 / 1932
2:33 / 1936
Annexet 1934
Hotellet 1932
Kaffestugan 1924
2:18 / Okänt byggår
2:14 / 1934
2:41 / 1939
2:12 / 1932
2:13 / 1936

Ovan: Del av vykort från AB Flygtrafik 1938. Efter fastighetsbeteckningarna (Kullens Havsbad) står förmodat byggår.
I Trollskogen är fastigheten Kullens Havsbad 2:41 (Trollskogsvägen 15) ännu inte bebyggd. Huset uppfördes 1939.

Till höger: Några tidiga sommarhus på Strandbadsvägen: Nr 16 / 1:15 byggt 1937, nr 14 / 1:9 1937 och nr 12 / 1:3 1932. Vykort, okänt år.
Foto: O Wallenburg, Mölle

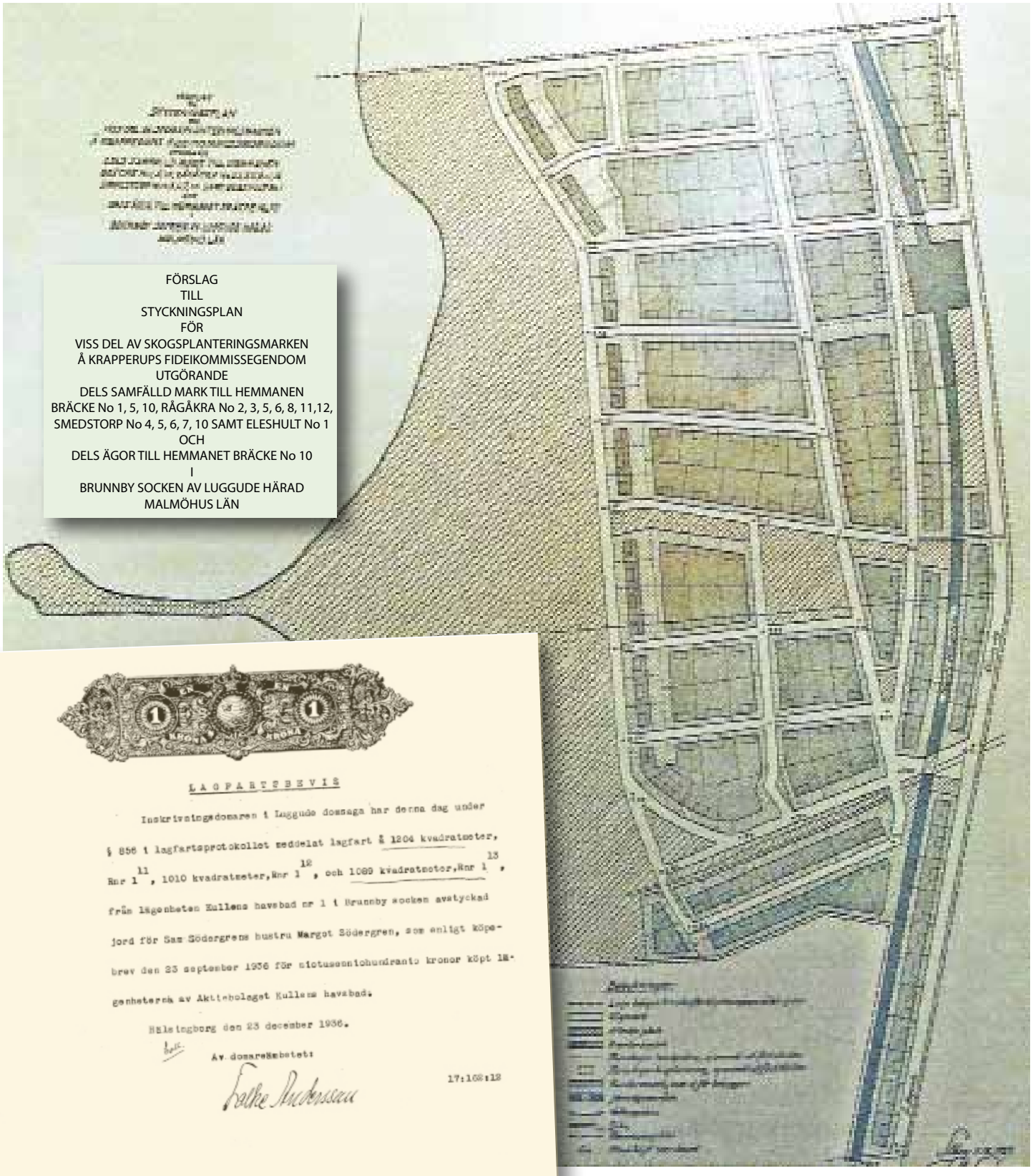

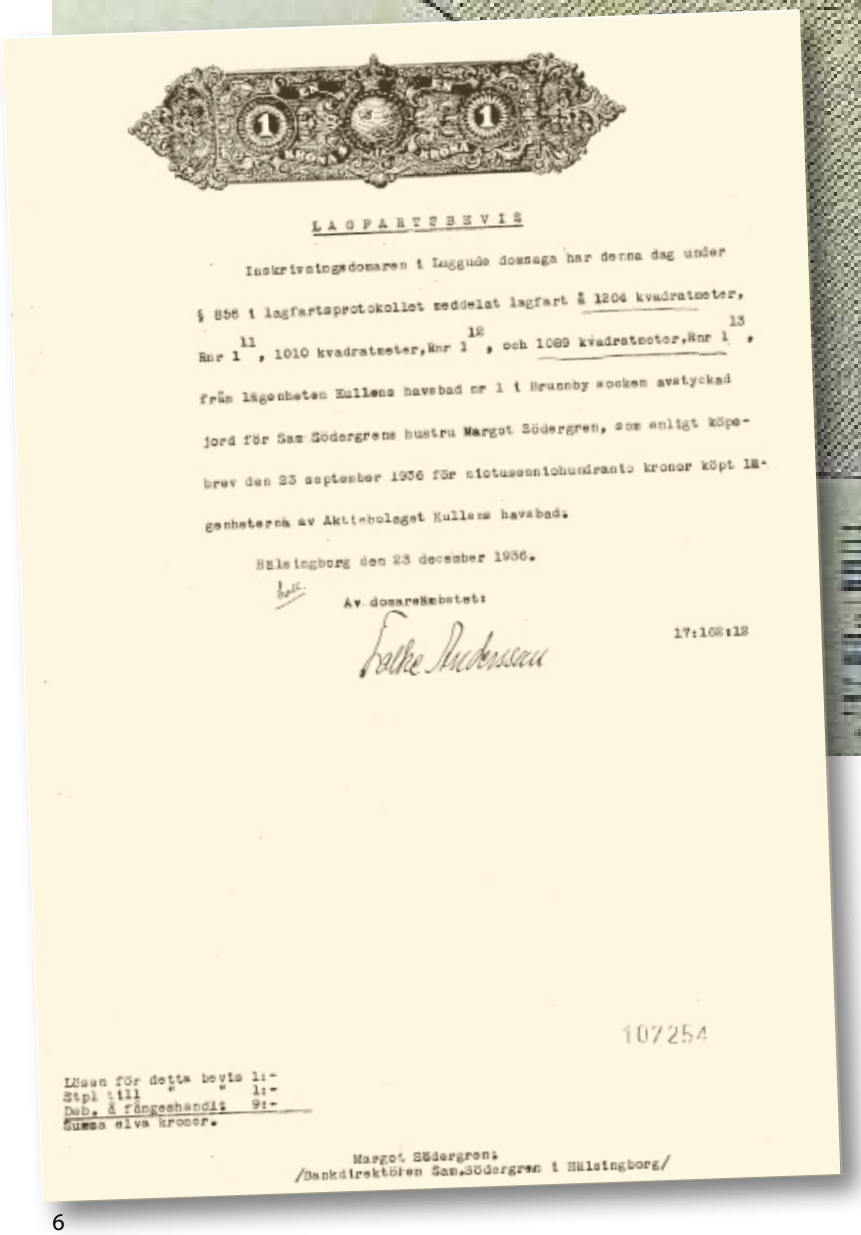

LAGFARTSBEVIS

Inskrivningsdomaren i Luggude domsaga har denna dag under § 856 i lagfartsprotokollet meddelat lagfart å 1204 kvadratmeter, Rnr 1 11, 1010 kvadratmeter, Rnr 1 12, och 1089 kvadratmeter, Rnr 1 13, från lägenheten Kullens havsbad nr 1 i Brunnby socken avstyckad jord för Sam Södergrens hustru Margot Södergren, som enligt köpebrev den 23 september 1936 för nictusenniohundranio kronor köpt lägenheterna av Aktiebolaget Kullens havsbad.

Hälsingborg den 23 december 1936.

Av domareämbetet:

Folke Andersson

17:162:12

107254

Lösen för detta bevis 1:-
Stpl till " " 1:-
Deb. å fångeshandl: 9:-
Summa elva kronor.

Margot Södergren:
/Bankdirektören Sam.Södergren i Hälsingborg/

Ovan: "Förslag till styckningsplan för viss del av skogsplanteringsmarken å Krapperups Fideikommissegendom" upprättad av Fritz Gripe 1929.
Bild från "Åkdon, blick och landskap", Henrik Ranby 2020.

Till vänster: Tomterna såldes med äganderätt. Lagfarten från 1936 avser Kullens Havsbad 1:41/Ginstvägen 19.

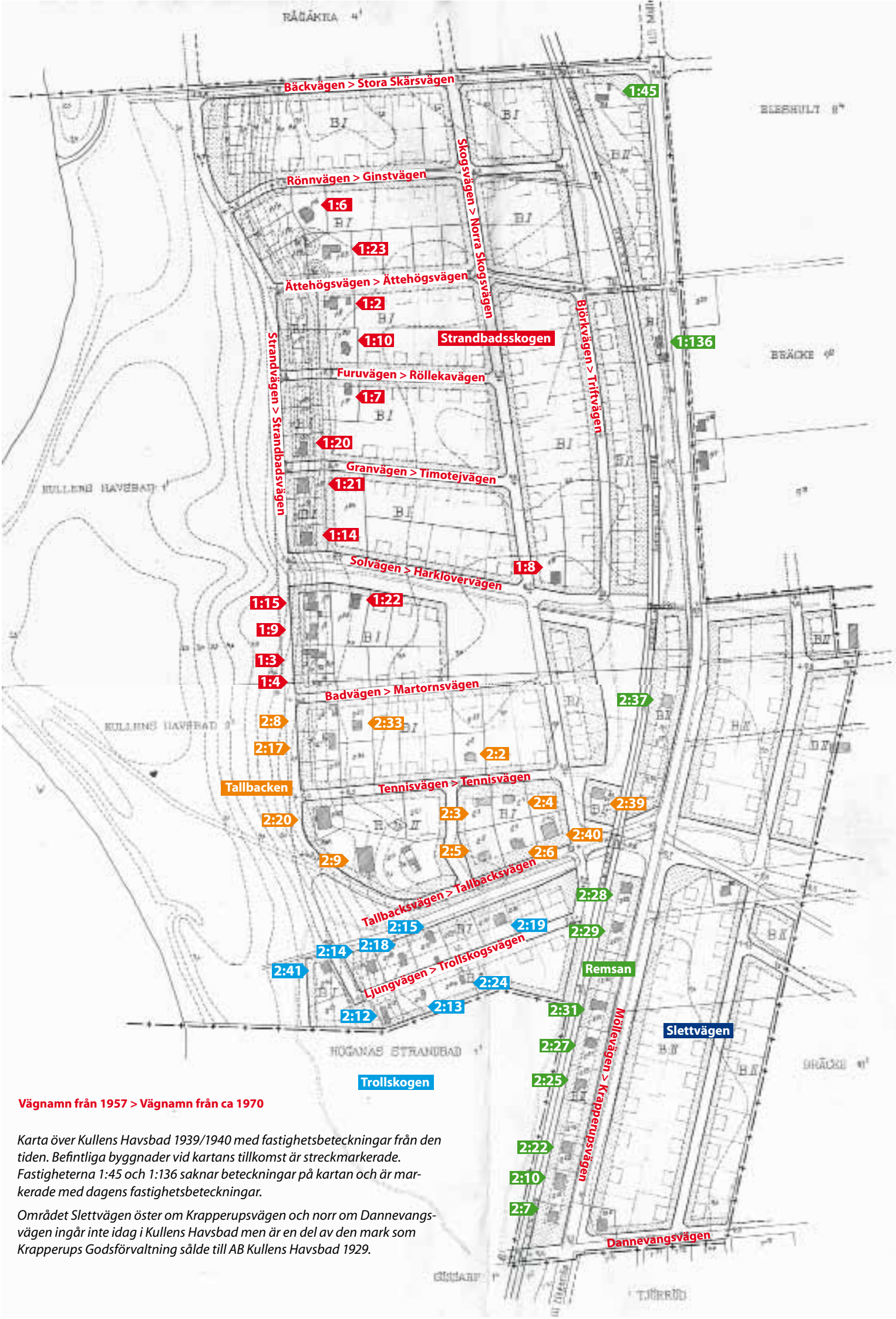

Vägnamn från 1957 > Vägnamn från ca 1970

Karta över Kullens Havsbad 1939/1940 med fastighetsbeteckningar från den tiden. Befintliga byggnader vid kartans tillkomst är streckmarkerade. Fastigheterna 1:45 och 1:136 saknar beteckningar på kartan och är markerade med dagens fastighetsbeteckningar.

Området Slettvägen öster om Krapperupsvägen och norr om Dannevangsvägen ingår inte idag i Kullens Havsbad men är en del av den mark som Krapperups Godsförvaltning sålde till AB Kullens Havsbad 1929.

Köpekontrakt.

Aktiebolaget Kullens Havsbad upplåter och försäljer härigenom ett område om
till Kaptenen, friherre Eugén Beck-Friis
1462 kvm. att avsöndras från Kullens Havsbad 1[1], vilket område i
väster och norr gränser till bankdirektör Södergrens fastigheter
med respektive 31,6, 20,6 och 19,85 m., i öster till stamfastighe-
ten med 39,6 m. samt i söder till en å byggnadsplanen utlagd väg
med cirka 39 meter.

Försäljningen sker i övrigt under följande villkor:

1:o

Jordområdet tillträdes av köparen denna dag i det skick området nu befinner sig.

2:o

Köpeskillingen skall utgå med Fyratusentrehundra /4.300/ kronor ~~per kvadratmeter av~~ ~~definitiv areal, sådan denna vid avstyckningsförrättning bestämmes.~~

3:o

Köpeskillingen skall erläggas sålunda, att köparen dels vid detta kontrakts undertecknande betalar Femhundra /500/ kronor samt resterande be-
lopp så snart avstyckningen fastställts och det med gravationsbevis styrkts, att sålda området icke besväras av inteckning gäld. Området får endast bebyggas med envåningshus.

4:o

Det åligger säljaren att föranstalta om jordområdets avstyckning, men är köparen pliktig att vid anfordran gottgöra säljaren kostnaden för avstyckningsförfarandet.

5:o

När köparen fullgjort sin betalningsskyldighet, skall säljaren till honom överlämna kvitterat köpebrev, ävensom nytt gravationsbevis.
Köparen har att betala alla med lagfartssökandet förenade kostnader.

107020

6:o

Det försålda området får ej användas till industriella anläggningar eller upplagsplats för explosiva varor, kol, sten, bräder eller andra material och ämnen; å området må ej finnas dansbana eller annat nöjesetablissement; ej heller må där bedrivas verksamhet, som genom buller, rök, lukt eller annorledes kan verka störande eller eljest föranleda obehag för i trakten boende; ej heller må slakteri, anläggning för korvtillverkning eller svinavel, hönseri, stall, ladugård, kompost eller annan allmän trevnad störande inrättning förefinnas å området, vilket skall hållas möjligast snyggt och i sanitärt hänseende oklanderligt. Å området må icke heller under en tid av femton år, räknat fr. o. m. den 1 juli 1932, bedrivas café-, hotell- eller restaurangrörelse.

7:o

Områdets ägare vare skyldig att utan särskild ersättning medgiva dels nedläggande av rör å området till vatten-, avlopps- och elektriska ledningar, dels, i den mån anläggningar å området icke därav tillskyndas skada, fritt vattenavlopp över området för omkringliggande mark. Likaså skall ägaren vara skyldig att utan särskild ersättning medgiva anläggande över området av elektrisk luftledning; dock att sådan, om ägaren det fordrar, skall framdragas i lägenhetens gränser.

Områdets ägare får ej med avfall, spillvatten eller annan orenlighet förorena annans mark eller öppet dike eller vattendrag samt är skyldig iakttaga de föreskrifter med avseende å renhållning, sundhet, ordning och trygghet mot eldfara, som kunna varda av statlig eller kommunal myndighet meddelade.

Säljaren medgiver å sin sida, att köparen må föranstalta om framdragning över säljarens mark å plats, som av säljaren anvisas, av elektrisk luftledning till det nu försålda området.

8:o

Å området, som ej får styckas, må ej uppföras mer än boningshus och därtill hörande uthus. Byggnad, som å området uppföres, skall byggas i överensstämmelse med av säljaren godkända ritningar.

9:o

Ej må byggnad å området uppföras på mindre avstånd från väg, gata eller angränsande för bebyggande avsedd fastighet, än tre meter.

10:o

Det åligger köparen att inom ett år från tillträdesdagen med prydligt stängsel eller häck inhägna det köpta området. I brist på annan överenskommelse deltaga grannar till hälften vardera i besväret med stängsel i gemensam tomtgräns; dock att stängselskyldighet ej åligger säljaren för osålda tomter.

Stängsel skall, där ej annorlunda åsamjes, bestå av tre järntrådar, spända med ungefär en tredjedels meters avstånd mellan trådarna å ungefär en meter höga, målade stolpar, uppsatta på omkring fyra meters avstånd från varandra. Stängsel skall väl underhållas.

11:o

Säljaren ansvarar för alla före tillträdesdagen till betalning förfallna skatter och onera, varemot köparen ansvarar för alla skatter och onera, som efter nämnda dag till betalning förfalla.

107021

Här ovan stadgade servitut och eller inskränkningar i rätten att förfoga över området, vilka varje ägare av området skall vara underkastad, gälla till förmån för säljaren nu tillhöriga fastigheter och de delar därav, han tidigare försålt.

13:o

Köparen förbinder sig vid påföljd av skadeståndsskyldighet att vid försäljning av området göra förbehåll, att bestämmelserna i punkterna 6:o—10:o i detta kontrakt fortfarande skola gälla, och att köparens förpliktelser enligt samma bestämmelser skola fullgöras av områdets blivande ägare.

14:o

Säljaren äger rätt att utan köparens vidare hörande låta uti området inteckna villkoren uti detta kontrakt.

15:o

Med det försålda området skall **icke** *följa rätt till eller andel i de samfälligheter, vari stamfastigheterna må äga andel, eller i de särskilda rättigheter och förmåner, som må tillkomma stamfastigheterna.*

Säljaren, såsom ägare av Kullens Havsbad 1[1]o.2[1], ansvarar för att nuvarande och blivande ägare av det försålda området i och för badning erhålla fritt tillträde till den utanför fastigheten Kullens Havsbad 1[1]o.2[1] belägna stranden vid Öresund.

Köparen ~~skall~~ ~~medgiva rätt att~~ *mot erläggande av en tillkopplingsavgift av* 10 öre *pr kvadratmeter av områdets definitiva areal erhålla anslutning till av säljaren intill det försålda områdets gräns framdragna vatten- och avloppsledningar, vilken avgift erlägges samtidigt med slutlikviden.*

Strandbaden den 5 september 1938.

För A/B Kullens Havsbad
Martin Hedelin

Förestående köpeavtal godkännes.

Eugen Beck-Friis

Egenhändiga namnteckningarna bevittnas:

Greta Agevall Anna Kvist

Vidimeras:

I köpekontraktet förband sig köparen att rätta sig efter en hel del ordningsföreskrifter. Kontraktet avser Ättehögsvägen 10 och är undertecknat 1938.

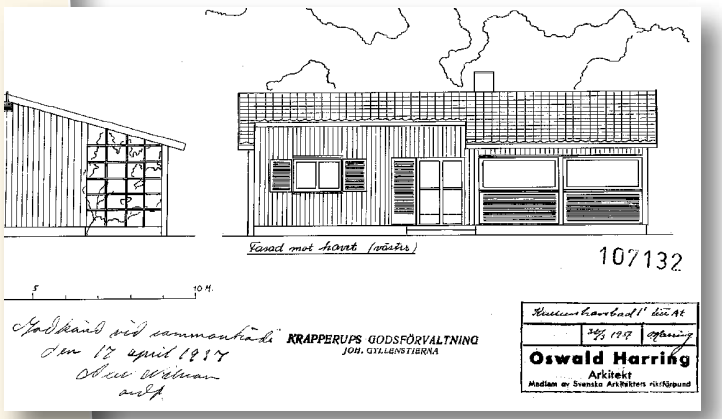

Det ingick i tomtköpekontrakten att Krapperups Godsförvaltning skulle godkänna byggnadsritningarna. Johan Gyllenstierna, som granskat denna ritning, var gift med Ebba Gyllenstierna, syster till Erik Gyllenstierna. Ritningen visar Strandbadsvägen 22 / 1:21 och är daterad 1937.

Fastigheterna i Strandbadsskogen fram till 1940

Texten under bilderna redovisar: Fastighetsbeteckning enligt karta 1940 / Nuvarande fastighetsbeteckning / Tidigare gatuadress / Gatuadress från omkring 1971.
Husritningar kommer från Höganäs kommuns ritningsarkiv.

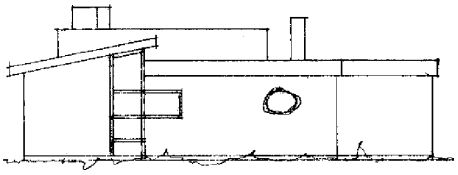

1:10 / 1:10 Furuvägen 12 / Röllekavägen 12

Tomtköp: 29 maj 1935
Byggår: ?
Byggherre: Ingenjör Erik Wihlborg
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

1:14 / 1:14 Strandvägen 18 / Strandbadsvägen 18

Byggår: 1938
Byggherre: Kassören, fru Hilma Nilsson (köpt tomt av Sigrid Sylvan 1937).
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Bild: ArkivDigital 1982

1:15 / 1:15 Strandvägen 16 / Strandbadsvägen 16

Tomtköp: 6 juli 1936
Byggår: 1936-1937
Byggherre: Rektor Gunnar Björklund
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Om- och tillbyggd 1971, 1991.

1:2+1:5 / 1:139 Ättehögsvägen 15+17 / Ättehögsvägen 9

Byggår: 1925
Byggherre: ? 1934 bodde tandläkare Hjalmar Bertoft i huset.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

1:20 / 1:20 Strandvägen 24 / Strandbadsvägen 24

Tomtköp: 1937
Byggår: 1938
Byggherre: Stadsläkaren, D:r Sven Eldh
Arkitekt: A/B Boro-Hus (n:o 14)
Byggmästare: ?

1:21 / 1:21 Strandvägen 22 / Strandbadsvägen 22

Tomtköp: 20 februari 1937
Bygglov: April 1937
Byggår: 1937
Byggherre: Folkskollärarinnan, fröken Gunhild Friberg
Arkitekt: Oswald Harring
Byggmästare: ?

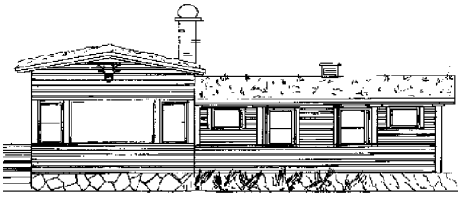

1:22 / 1:22 Solvägen 11 / Harklövervägen 11

Byggår: 1939
Byggherre: Tandläkare Karl Erik Planander
Arkitekt: Filip Lundgren
Byggmästare: ?
Tillbyggd 1991.

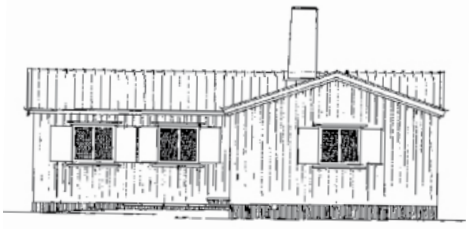

1:23 / 1:23 Ättehögsvägen 18 / Ättehögsvägen 10

Bygglov: 1939
Byggår: 1939
Byggherre: Kaptenen, friherre Eugén Beck-Friis
Arkitekt: Einar Johansson
Byggmästare: ?

1:3 / 1:3 Strandvägen 12 Strandbadsvägen 12

Byggår: 1932
Byggherre: ? 1941 ägdes huset av Disponent Ivar Sjunnesson.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

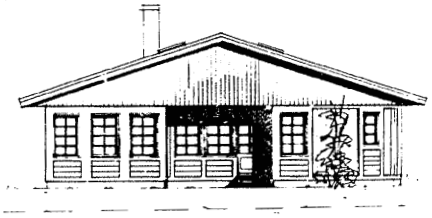

1:4 / 2:74 Strandvägen 10 / Strandbadsvägen 10

Byggår: 1938
Byggherre: ?
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

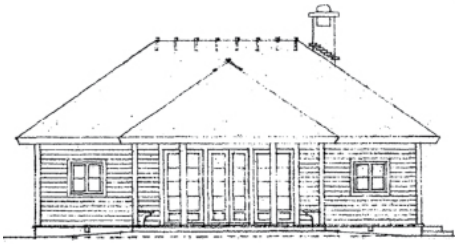

1:6 / 1:40 Rönnvägen 17 / Ginstvägen 17

Byggår: 1934
Byggherre: Bankdirektör Sam Södergren
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

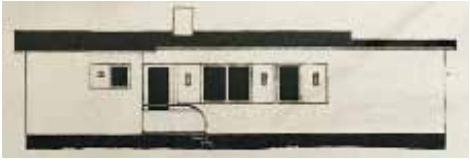

1:7 / 1:137 Furuvägen 11 / Röllekavägen 11

Byggår: 1935
Byggherre: Anna Lundqvist
Arkitekt: Hjalmar Elgström
Byggmästare: Hjalmar Elgström

Fastigheterna på Tallbacken fram till 1940

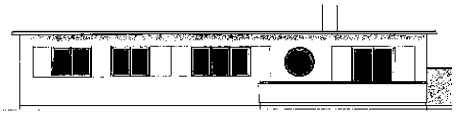

1:8 / 1:8 Skogsvägen 14 / Norra Skogsvägen 14
Villa Pyret

Byggår: ?
Ägare: Disponent Malte Nytzén
Arkitekt: Joel Elgström (tillbyggnad 1934, 1937), Mogens Mogensen (tillbyggnad 1944)
Byggmästare: Hjalmar Elgström & Co
Ombyggd 1972.

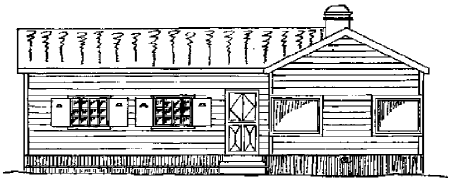

1:9 / 1:9 Strandvägen 14 / Strandbadsvägen 14

Bygglov: Mars 1936
Byggår: 1937
Byggherre: Civ ing Karl Åkerberg
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Tillbyggd 1975, 1997.

Nedan: Stranden nedanför Hotell Tallbacken. Vykort, något beskuret. Okänt årtal, troligen mellan 1932 då hotellet uppfördes och 1935 då Tjörröds kvarn revs (skymtar vid horisonten). Foto: O Wallenburg, Mölle

2:17 / 2:17 Strandvägen 6 / Strandbadsvägen 6

Bygglov: 1936
Byggår: 1940
Byggherre: Patron Peter Jönsson
Arkitekt: Orvar Rockström
Byggmästare: ?
Tillbyggd 1989, 2001.
Bild: ArkivDigital 1982

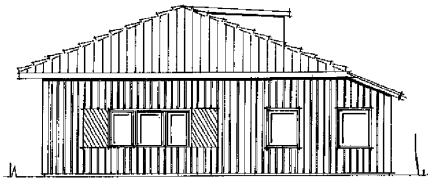

2:2 / 2:2 Tennisvägen 6 / Tennisvägen 6

Byggår: 1928
Byggherre: ? Ägdes 1941 av Kassör Viking Kjellström.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Byggdes möjligen som jaktstuga till Krapperup.

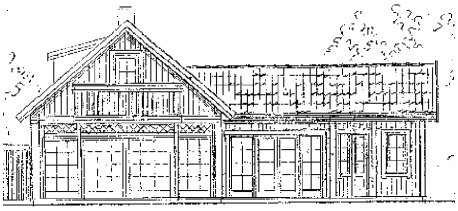

2:3 / 2:3 Tennisvägen 5 / Tennisvägen 5

Byggår: 1931
Byggherre: ? Ägdes 1941 av Köpman John Rydberg.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

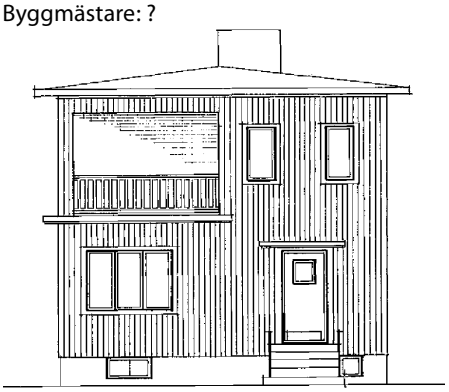

2:33 / 2:33 Badvägen 11 / Martornsvägen 11

Byggår: 1936
Byggherre: Fanjunkare Johan G A Svensson
Arkitekt: Boro-Hus
Byggmästare: ?

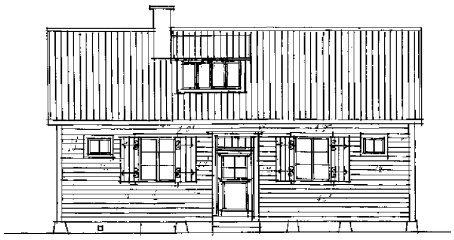

2:39 / 2:62 Skogsvägen 2 / Norra Skogsvägen 2

Bygglov: 1938
Byggår: 1940
Byggherre: Köpman Nils Odenstam
Arkitekt: Ernst Pålsson
Byggmästare: ?

2:4 / 2:4 Tennisvägen 3 / Tennisvägen 3

Byggår: 1928
Byggherre: Sjökapten Nils Bökberg?
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Bild: ArkivDigital 1982
Byggdes möjligen som jaktstuga till Krapperup.

2:40 / 2:40 Tallbacksvägen 2 / Tallbacksvägen 2

Byggår: 1938
Byggherre: AB Kullens Havsbad? Ägdes 1941 av Förman Axel Molin.
Arkitekt: Georges von Dardel?
Byggmästare: Axel Nilsson, Nyhamnsläge?
Bild: ArkivDigital 1982

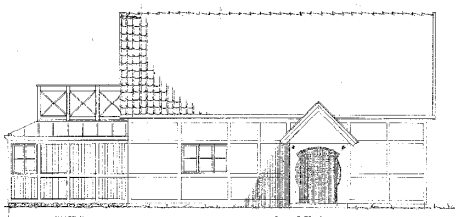

2:5 / 2:5 Tallbacksvägen 6 / Tallbacksvägen 6

Byggår: 1932
Byggherre: AB Kullens Havsbad? Ägdes 1941 av Fru Karin af Klinteberg.
Arkitekt: Georges von Dardel?
Byggmästare: Axel Nilsson, Nyhamnsläge?

2:6 / 2:6 Tallbacksvägen 4 / Tallbacksvägen 4

Byggår: 1932. Huset har brunnit ner och återuppbyggts.
Byggherre: AB Kullens Havsbad? Ägdes 1941 av Grosshandlare Alf Viktor Deijenberg.
Arkitekt: Georges von Dardel?
Byggmästare: Axel Nilsson, Nyhamnsläge?

2:8 / 2:8 Strandvägen 8 / Strandbadsvägen 8

Byggår: 1932
Byggherre: ? Ägdes 1941 av konsul Olof Arnberg.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

Kaffestugan Tallbacken och Hotell Tallbacken

Det rådde byggnadsförbud på Kullens Havsbad fram till 1929 då Krapperups fideikommiss sålde av området till AB Kullens Havsbad. Redan 1924 hade emellertid källarmästare Fredrik Svärd i Höganäs fått uppföra Tallbackens kaffestuga. Han hade under flera år arbetat som betjänt hos familjen Gyllenstierna på Krapperup och förmodligen fått en personlig relation till familjen.

Efter att Fredrik Svärd avlidit 1930 tog dottern Berta "Bebb" och hennes make Hans Schoug över rörelsen. 1932 kompletterades kaffestugan – som nu utvecklats till en populär restaurang – med en hotellbyggnad och redan 1934 byggdes ett annex till hotellet.

Hans Schoug avled 1966 och 1967 blev den sista säsongen. Därefter såldes hela verksamheten till AB Kullens Havsbad som i sin tur sålde fastigheten vidare till Hugo Svensson och Hugo Berg. De lät riva hotell, annex och kaffestuga 1968 för att bygga fyra villor på platsen.

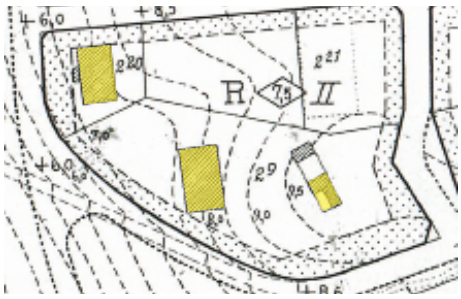

Annexets, hotellets och kaffestugans placering enligt kartan från 1940.

En samling herrar framför kaffestugan. Fotograf och årtal okända. Bild från Elisabeth och Lennart Rosenqvist.

Läs mer om hotellet i boken *"Här ha vi det ljufveligt!"*, utgiven av Stilbildarna i Mölle 2013 (observera att endast den tredje, utökade, upplagan innehåller ett kapitel om Strandbaden, med – förutom Hotell Tallbacken – även Hotell Strandbaden och Pensionat Solhaga.)

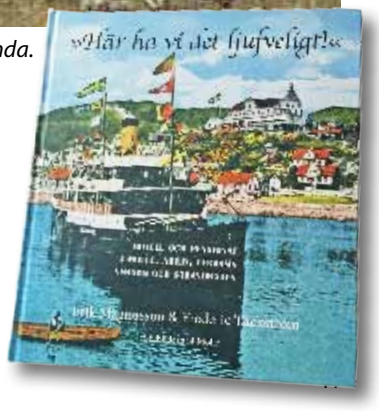

TALLBACKEN
STRANDBADEN
(mellan Höganäs och Mölle)
Tel.: Höganäs 138

Ett nytt och modernt hotell med alla bekvämligheter, utmärkta rum, god mat, fullständiga rättigheter och ett underbart läge i skogsbryzet vid stranden av Öresund.

Sandstranden nedanför hotellet är den bästa i Kullen, med rent och salt vatten; utsikten över land och hav saknar like. Tennis, fiske, segling, rodd. Moderata priser. Alla upplysningar genom källarmästare H. Schoug, Strandbaden.

Hans och "Bebb" Schoug drev Hotell Tallbacken tillsammans åren 1930 till 1966. Fotograf och årtal okända.

2:20 / ca 2:64 Strandbadsvägen 2 Annexet (till vänster på bilden)

Byggår: 1934
Byggherre: Hotellbyggnadsaktiebolaget i Strandbaden (Hans och Bebb Schoug)?
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

2:9 / ca 2:66+2:63 Tallbacksvägen 8 / Tallbacksvägen 8+10 Hotell Tallbacken (till höger)

Byggår: 1932
Byggherre: Hans och Bebb Schoug
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

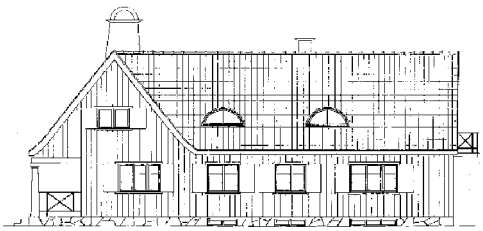

Kaffestugan Tallbacken

Byggår: 1924
Byggherre: Fredrik Svärd
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
1939: Tillbyggnad av bostadsdel.
1940: Öppna verandan byggs in.

Överst: Vykort, okänt år. Foto: O Wallenburg. Annonsen var införd i Svenska Dagbladet den 7 juni 1935.

kom och gick.

Den kända badorten Strandbaden norr om Höganäs mister sitt andra hotell. Hotell Strandbaden är numera ungdomsgård och i veckan påbörjades rivningen av det 35-åriga sommarhotellet Tallbacken. Rörelsen har inte burit sig på senare år och en kommunal räddningsaktion misslyckades, sedan Höganäs stadsfullmäktige sagt nej till inköp. I stället köptes hotellet av två privatpersoner som kommer att bjuda ut tomterna till försäljning. Läget är utsökt nära badstranden och med utsikt över Öresund.

kunde vänta: — Jag skall bli pi-

Hotellbyggnades rivs 1968. Foto: Höganäs kommun.
Klipp från Svenska Dagbladet 11 januari 1968.

Hotell-liggaren för Hotell Tallbacken sista säsongen 1967.

Sommarens första gäst var Militär Uno Strand från Ystad som anlände den 6 juni och avreste dagen därpå då han blev ”avlöst” av kollegan Lars Arne Gabrielsson, även han från Ystad.

Denna säsong hade hotellet 74 gäster och den absolut sista var kapten Åke Dahlgren från Stockholm som övernattade 12 till 13 augusti.

Liggaren förvaras hos Bo Jertshagen som innehar den fastighet där hotellet ursprungligen låg. Boken kommer att gå i arv till kommande fastighetsägare, lovar han.

Av de 74 gästerna var:
– 68 från Sverige
– 3 från Holland
– 2 från Frankrike
– 1 från Danmark

Gästerna stannade (antal nätter):

1 natt: 14 gäster	13: 2
2 nätter: 7 gäster	14: 4
3: 7 osv	15: 4
4: 2	16: 1
5: 4	17: 1
7: 5	20: 1
8: 4	21: 5
9: 1	25: 4
11: 4	29: 1
12: 2	34: 1

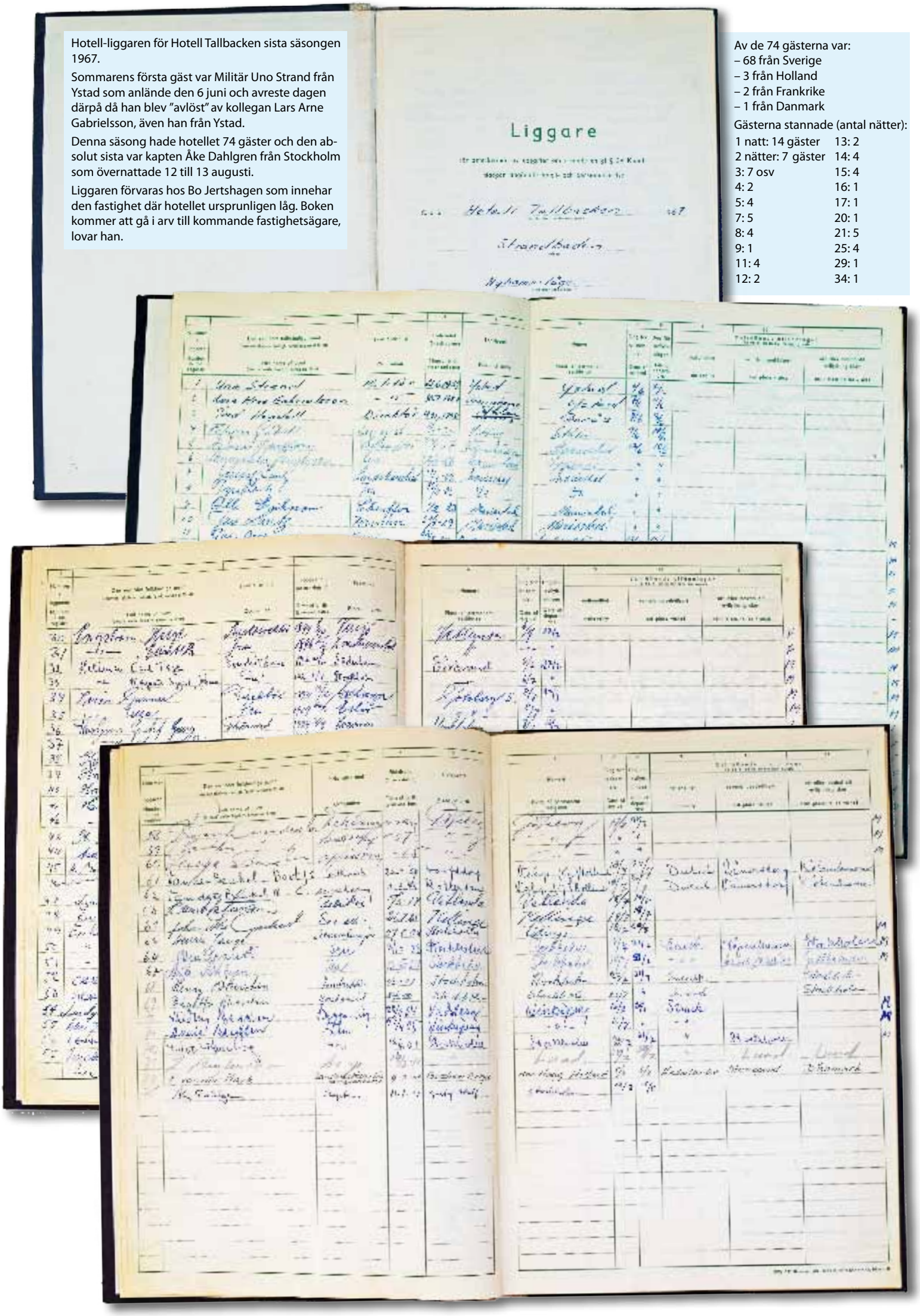

Fastigheterna i Trollskogen fram till 1940

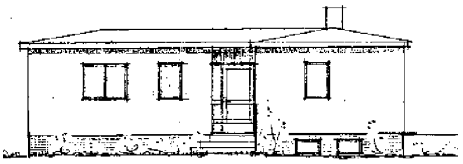

2:12 / 2:12 Ljungvägen 11 / Trollskogsvägen 11

Byggår: 1932
Byggherre: ? 1941 ägdes huset av Fru Kitty Berg.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Ny byggnad 1965

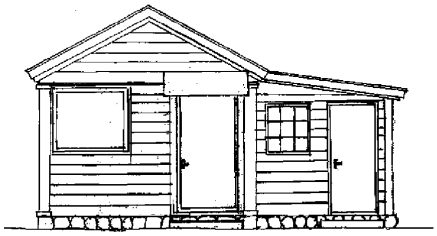

2:13 / 2:13 Ljungvägen 9 / Trollskogsvägen 9

Byggår: 1936
Byggherre: Järnvägstjänsteman Bror Dahlberg
Arkitekt: ?
Byggmästare: Hjalmar Elgström & Co
Tillbyggd 1978.

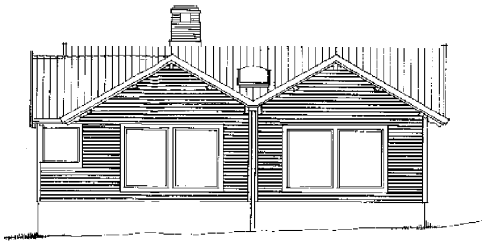

2:14 / 2:14 Ljungvägen 14 / Trollskogsvägen 14

Byggår: 1934
Byggherre: ? 1941 ägdes huset av Fru Sonja Lindblad.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Tillbyggd 1977.

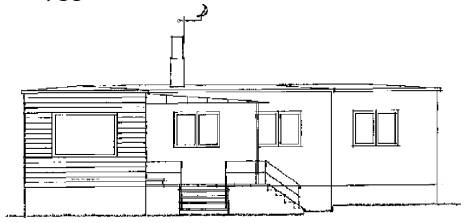

2:15 / 2:15 Ljungvägen 10 / Trollskogsvägen 10

Byggår: 1933
Byggherre: ? 1941 ägdes huset av Fabrikör Frans Edvin Persson.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Tillbyggd 1955.

2:18 / 2:18 Ljungvägen 12 / Trollskogsvägen 12

Byggår: 1940?
Byggherre: ? 1941 ägdes huset av Tandläkare Einar Sjödin.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Påbyggnad av ovanvåning 1971.

2:19 / 2:19+2:70 Ljungvägen 6 / Trollskogsvägen 6A+6B

Byggår: ?
Byggherre: ? Servitör Erik Roslund, inflyttad 1939. Emmy Nordblad, innehavare av Hotell Strandbaden på 1950-talet, ska ha ägt tomten och använt byggnaden som annex.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Nya byggnader 1976 (Gösta Husberg Byggnads AB, både 2:19 och 2:70)

2:23 / 2:23 Ljungvägen 8 / Trollskogsv 8
Bygglov: 6 februari 1939. Byggnaden saknas på 1940 års karta.
Byggherre: Stadsläkare Hakon Widding
Arkitekt: Joel Elgström
Byggmästare: ?

2:24 / 2:24 Ljungvägen 7 / Trollskogsvägen 7

Tomtköp: 1 juni 1935
Bygglov: 1 april 1936
Byggherre: Fabrikör Otto Bengtsson
Arkitekt: ?
Byggmästare: Hjalmar Elgström & Co
Tillbyggd 1946
Ny byggnad 2002
Bild från Bengt Arvidsson

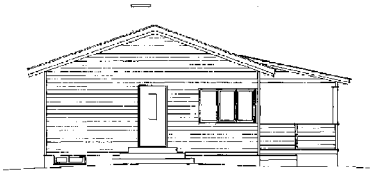

2:41 / 2:41 Ljungvägen 15 / Trollskogsvägen 15

Byggår: 1939
Byggherre: Kamrer Christer Rosencrantz
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Ny byggnad 1987

Del av vykort 1953. Bild: Aerofoto, Vetlanda.

Fastigheterna på Remsan fram till 1940

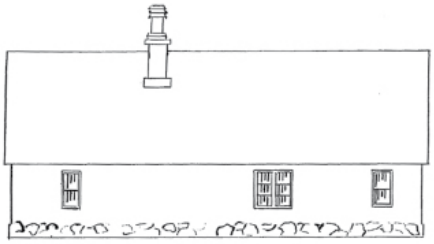

- -/1:45 Möllevägen 21 / Stora Skärsvägen 1A (även Krapperupsvägen 55), gårdshuset

Byggår: Troligen 1700-talet
Byggherre: ?
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?

Möjligen skogvaktarbostad i ett tidigt skede. Husets historia före 1943 är okänd.

Gårdshuset på häradskartan från 1910-1915 (överst till höger om järnvägen, banvaktsstugan nederst).

Keramiker Sune G Svensson

Georg Fabian Sune Svensson (1909-2005), med bostad på Sandflygsgatan 63, köpte fastigheten Kullens Havsbad 1:45 av AB Kullens Havsbad 1943. Samma år sökte han bygglov för att ”på den plats där en bakugn hittills funnits uppföra en brännugn för keramik”.

1945 sökte han bygglov för att uppföra bostadshuset som ligger på fastigheten idag och som ligger jämte gårdshuset.

Redan som tolvårig pojke startade Sune G Svensson sitt arbete inom keramiken. Han fick sitt första arbete som springpojke och ”allt i allo” hos Andersson & Johansson (sedermera Höganäs Keramik) i Höganäs 1921. Där stannade han i tio år innan han 1931 begav sig till Stockholm för att utbilda sig. Han studerade vid Högre konstindustriella skolan 1931-1935. Efter fullbordad utbildning återvände han till Höganäs och 1943 beslutade han sig för att flytta till Strandbaden för att öppna egen verkstad. Han tillverkade bruks- och hushållsgods i lera, samt en del prydnadsföremål som t ex lergökar. Några år senare övergick han helt till föremål i stengods.

Keramiker Sune Svensson tillsammans med makarna Ingrid Hellman-Knafve (textilkonstnärinna) och Nils-Folke Knafve (konstnär) vid en gemensam utställning i Strandbaden 1975. Bild: Höganäs kommun.

Sune drev sin verkstad fram till 1990 då han slutade och gick i pension. 1999 övertogs verkstaden av Vincent Nilsson som drev den fram till 2003.

Keramiker Vincent Nilsson

Vincent Nilsson, född 1957, är son till Henning Nilsson och bror till Harry-Klaj Oxenblå.

Under ungdomsåren tillbringade Vincent långa perioder i sin fars keramikverkstad på Kullagatan 109 och där fick han också sin grundläggande utbildning. Perioden 1979-1981 utbildade han sig vid Nordvästra Skånes Folkhögskola och därefter återvände han till sin fars verkstad i Höganäs.

1999 flyttade han till Strandbaden. Där övertog han både bostad och keramikverkstad efter Sune G Svensson. Tillverkningen bestod av nytto- och prydnadsföremål i stengods som t ex vaser, skålar, fat och krukor. 2009 startade han kursverksamhet på gården Storevång i Ängelholm och öppnde samtidigt en liten keramikverkstad.

Källor bl a: Signaturer.se

Vincent Nilson med ett konstverk i famnen. Foto 2021: Privat.
Bilderna nedan från Vincent Nilsson.

Pågående renovering 1999-2000. Ovan vardagsrum/utställningsrum. Fönstret vetter mot norr. Enligt Sune Svensson härrör takbjälkarna från ett skepp som förliste utanför Lerhamn på 1700-talet. Ovan till höger. I rummet mot söder bodde Sune Svensson med familj tills det nya huset blev klart 1945.
Till höger Vincent Nilssons utställning 2000.

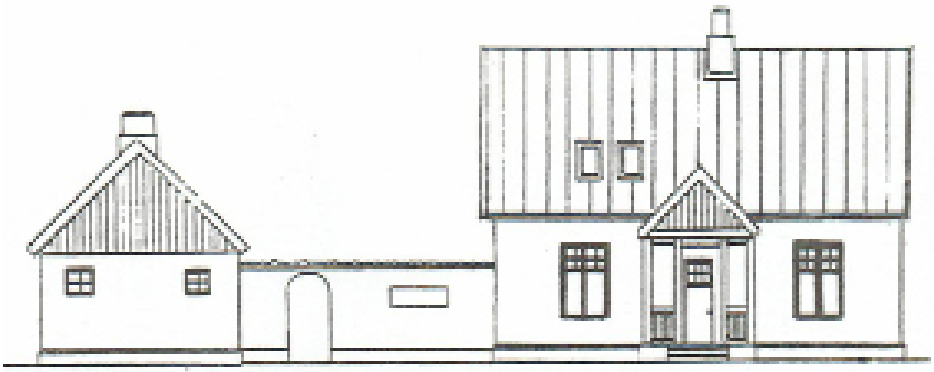

- - /1:136 Möllevägen 7 / Krapperupsvägen 41, banvaktsstugan

Byggår: 1909
Byggherre: Höganäs-Mölle Järnvägs Aktiebolag
Arkitekt: Ewe & Melin, Malmö
Byggmästare: Hjalmar Elgström & Co

Ritningen visar Vattenmöllans banvaktsstuga (mellan Mölle och Krapperup) som är av samma typ som banvaktsstugan i Strandbaden.

Banvaktsstugan i Strandbaden är tillbyggd på 1970-talet.

Den första banvakten tycks ha varit Malte Henrik Eriksson som flyttade in 17 februari 1911. Han efterträddes av Edvard Nilsson från 1915 till dennes död 1918.

August Andersson kom 1919 och stannade kvar till sin pension 1956, vilket sammanföll med att banvaktstjänsten drogs in detta år. Han köpte banvaktsstugan och hade en stor trädgård med egna odlingar. Delar av odlingsmarken sålde han senare som tomter, bl a Björkvägen 18 och 20 (nuvarande Triftvägen) på motsatt sida av järnvägen.

Källor bl a: *"Bebyggelsen vid Höganäs-Mölle Järnväg"* av Henrik Ranby.

2:7 / 2:7 Möllevägen 22 / Krapperupsvägen 1
Villa Siesta, mjölkaffären

Byggår: 1936
Byggherre: Skogsarbetare Inar Andersson
Arkitekt: Joel Elgström
Byggmästare: Hjalmar Elgström & Co
Tillbyggt 1945.
Bild: ArkivDigital 1982

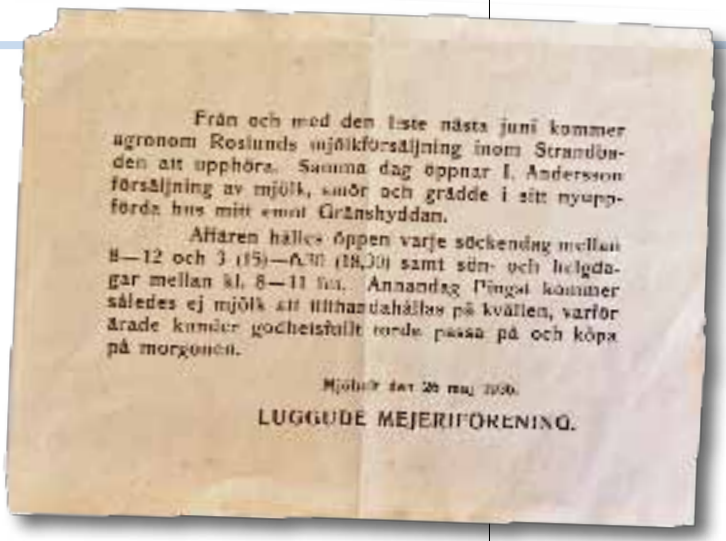

Från och med den 1:ste nästa juni kommer agronom Roslunds mjölkförsäljning inom Strandbaden att upphöra. Samma dag öppnar I. Andersson försäljning av mjölk, smör och grädde i sitt nyuppförda hus mitt emot Gränshyddan.

Affären hålles öppen varje söckendag mellan 8—12 och 3 (15)—6,30 (18,30) samt sön- och helgdagar mellan kl. 8—11 fm. Annandag Pingst kommer således ej mjölk att tillhandahållas på kvällen, varför ärade kunder gocheisfullt torde passa på och köpa på morgonen.

Mjölnäs den 20 maj 1936.

LUGGUDE MEJERIFÖRENING.

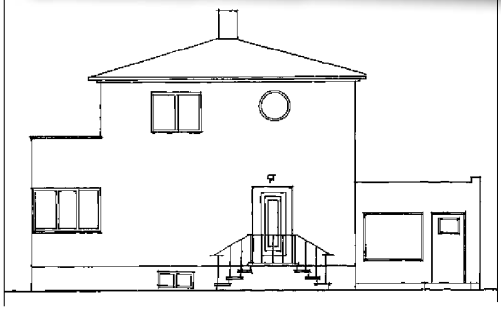

Mjölkaffären

Inar Anderssons lät 1936 byggfirman Hjalmar Elgström & Co uppföra huset på dåvarande Möllevägen 22. Då hade redan en handfull hus byggts eller påbörjats på den s k Remsan. Inars hustru Ingeborg drev en mjölkaffär som från början låg i källaren. En butiksdel skapades genom en tillbyggnad 1945 (numera garage). Mjölkaffären stängde 1966.

Inar var tillsyningsman för området Kullens Havsbad med sommarstugeområdet, vägarna, heden, strandskogen och stranden. Han skötte även tennisbanorna vid Hotell Tallbacken.

Till vänster ritning med tillbyggnaden från 1945.

2:10 / 2:10 Möllevägen 20 / Krapperupsvägen 3
Villa Björkvalla

Byggår: 1932
Byggherre: Fröken Signe Augusta Möller
Arkitekt: Carl Nilsson
Byggmästare: ?
Se även ritning utförd av Carl Nilsson på sid 17.

2:22 / 2:22 Möllevägen 18 / Krapperupsvägen 5
Cykelaffären Kullen

Byggår: 1935
Byggherre: Cykelhandlare Nils Gunnar Andersson
Arkitekt: F Ågren
Byggmästare: Gustav Lundbladh
Ombyggd 1946.
Bild: Svensk Bebyggelse 1946 (innan ombyggnad)

Bilden till vänster visar huset efter ombyggnaden 1946.
Bild: ArkivDigital 1982
Läs mer om Cykelaffären Kullen och verksamheterna i fastigheten i ***Det Gamla Strandbaden*** *augusti 2020.*

2:25 / 2:25 Möllevägen 14 / Krapperupsvägen 9

Byggår: 1939
Byggherre: Carl Nilsson (inflyttad 1935-12-06?)
Arkitekt: Carl Nilsson?
Byggmästare: ?
Bild: ArkivDigital 1982

Ritare Carl Nilsson

Carl Nilsson (1887-1955) var ingenjör och ”ritare” vid Höganäsbolaget. Av kyrkböckerna framgår att han var inflyttad 1919 från Brunnby till ”Stenkolsbolaget” i Höganäs. 1921 flyttade han till ”Långaröd Nr 5”. Från december 1935 var han kyrkobokförd i Kullens Havsbad 2:25, dvs Krapperupsvägen 9, där han bodde till sin död 1955. Huset, som han högst troligen ritade själv, uppges vara byggt 1939 så här finns en lucka på fem år.

Några av Carls ritningar är signerade i Höganäs åren 1924 till 1932 och i Strandbaden åren 1929 till 1944 så här finns också oklarheter.

Carls arbetade med villor och sommarhus men även med fabriker och kommunala byggnader. Bland annat fick han i uppdrag att ändra och slutföra bagare Johan Hults hus på Hults väg 7 efter att arkitekten Charles Elmström utfört de första ritningarna.

Ett exempel på Carl Nilssons ritningar är denna som visar Krapperupsvägen 3:

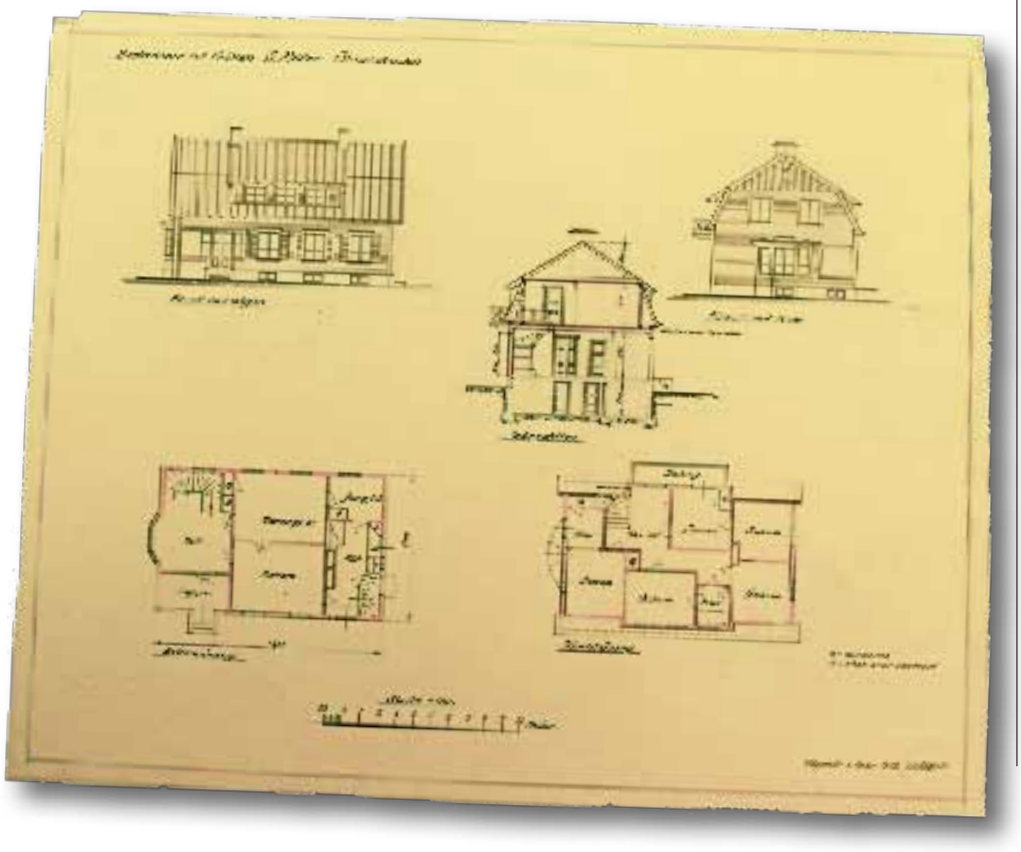

2:27 / 2:27 Möllevägen 12 / Krapperupsvägen 11

Byggår: 1936
Byggherre: Byggnadssnickare Bertil Lundgren
Arkitekt: Bertil Lundgren
Byggmästare: Troligen Bertil Lundgren
Bild: ArkivDigital 1982

2:28 / 2:28 Möllevägen 4 / Krapperupsvägen 19

Byggår: 1932
Byggherre: ? Ägdes 1941 av Änkan Edla Betty Linnea Petersson.
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Ny byggnad 1984
Bild: ArkivDigital 1982

2:29 / 2:29 Möllevägen 6 / Krapperupsvägen 17

Byggår: 1936
Byggherre: Chaufför Hugo Gustav Waldemar Svensson
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Bild: Peter Nyström

Hugo Svensson var gift med Ella Hildegard Andersson, dotter till en av grundarna av Höganäs Keramik som då hette Andersson & Johansson. Hugo arbetade hela sitt yrkesliv som säljare på keramikfabriken.
Hugo Svensson och vännen Hugo Berg, ägare av Ugnsbyggen AB, köpte 1967 Hotell Tallbacken, rev byggnaderna och uppförde fyra villor på platsen.

2:31 / 2:31 Möllevägen 10 / Krapperupsvägen 13

1:a tomtägare: Johan Boklund?
Byggår: 1936
Byggherre: Ingenjör Johan Roslund
Arkitekt: ?
Byggmästare: ?
Bild: ArkivDigital 1982

2:37 / 2:37 Möllevägen 3 / Krapperupsvägen 23B

Byggår: 1938
Byggherre: Snickare Arvid Nilsson
Arkitekt: Bertil Lundgren
Byggmästare: ?
Bild: ArkivDigital 1982

Björkvägen, nuvarande Triftvägen nr 10 (i mitten) och nr 8 (till höger). Husen är byggda 1947-1948 vilket daterar vykortet till efter 1948. Okönd fotograf.

Gatorna får namn

Del 1 Kullens Havsbad

Strandbaden fick sitt namn efter Strandbadens station vid Höganäs-Möllebanan som invigdes 1910. Några källor antyder att det nybyggda Hotell Strandbaden, som öppnade i juni 1910, var först med namnet men redan den 22 februari 1909 inkom till Civildepartementet en anhållan från styrelsen för Höganäs Mölle Järnvägsaktiebolag att få kalla stationen Strandbaden. Dessförinnan fanns flera namnförslag innan stationen slutligen namngavs. Såväl Bräcke hållplats som Tjörröds station var på tapeten.

Men när och hur fick gatorna och vägarna i Strandbaden sina namn? Vi börjar med Kullens Havsbad.

Samhället Strandbaden

Samhället Strandbaden, som växte fram runt stationen, var inte alls någon enhetlig eller sammanhållen by.

I norr, i skogen närmast havet, hade på 1930-talet Krapperups Godsförvaltning sålt mark till bolaget AB Kullens Havsbad som börjat stycka av tomter. Dessa såldes till privatpersoner som lät bygga sommarstugor. Södra delen av skogen – som idag kallas Trollskogen – köptes av Höganäs kommun 1929 för att "räddas" undan bebyggelse och för att bli ett rekreationsområde för kommuninnevånarna.

I öster, på Dannevang, hade Gerda Jacoby börjat sälja av sin mark omkring 1916 och efter hennes död 1945 fortsatte hennes fosterdotter Viola försäljningen. På tomterna uppfördes omväxlande pampiga villor, sommarhus och kolonistugor.

Söder om stationen, mellan havet och landsvägen och fram till Smergelskiffabriken vid Margreteberg, växte i på 1920- och 1930-talen fram ett område i södra delen med enklare småhus, många byggda av byggmästaren Hilding Jönsson på spekulation och sålda till arbetare vid Höganäsbolaget. Området kallades Smergelområdet efter fabriken. Den norra delen, med mer sommarstugebebyggelse, kallades Lönnskog efter gården marken hade tillhört.

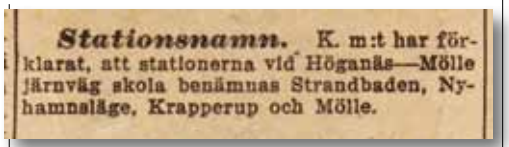

Stationsnamn. K. m:t har förklarat, att stationerna vid Höganäs—Mölle järnväg skola benämnas Strandbaden, Nyhamnsläge, Krapperup och Mölle.

Stationsnamnet Strandbaden kungjordes i pressen, som här i Svenska Dagbladet 4 juli 1909.

På 1950-och 1960-talen började de boende i dessa områden att känna behov av en viss struktur och vägföreningar, villaägarföreningar och byalag började organiseras.

1. Kullens Havsbad

Efter att området Kullens Havsbad avskilts från Krapperup i början av 1930-talet började tomter avstyckas och säljas. Mot slutet av 1930-talet fanns i Kullens Havsbad ett 30-tal sommarhus, ett hotell med kaffestuga och tennisbanor. På östra sidan av järnvägen, vid Möllevägen, hade samtidigt byggts ett knappt tiotal funkisvillor och där etablerades en cykelverkstad med leksaksaffär och en mjölkaffär.

Vägarna var från början mycket enkla, på vissa partier nästan grässtigar. Beläggningen bestod av krossade rödfärgade slaggprodukter från Höganäsbolaget.

Kullens Havsbads Villaägareförening hade bildats 1953 (eller tidigare?) och föreningen gav ut en karta och en matrikel med alla fastighetsägare. Det är möjligt att man vid detta tillfälle officiellt namngav vägarna i området men detta har inte gått att få bekräftat. Hur de första vägnamnen kom till är också okänt.

År 1955 kallade Lantmäteristyrelsen till en sammankomst den 12 juli för att diskutera behovet av en vägförening. Helsingborgs Dagblad rapporterade:

"Under tisdagen var ett 150-tal villa- och jordägare samlade till informationsmöte på hotell Tallbacken i Strandbaden. I själva verket berördes inte alla, som kommit tillstädes av den vägförening för iordningställandet och underhållandet av vägnätet ute i Strandskogsområdet. Mötet hölls med distriktslantmätare Gösta Jonsson, Hälsingborg, som informator, varvid denne betonade den skyldighet som åligger varje tomtägare att enligt lag deltaga i underhållet. Distriktslantmätare Jonsson föredrog samtliga yttranden, vilka var angivna av länsstyrelsen, länsarkitekten, lantmäterikontoret, kommunalnämnden, byggnadsnämnden och villaägareföreningen.

De berörda bestämde att en vägförening skulle bildas, men då dagens sammankomst endast var en information, fick distriktslantmätaren i uppdrag att sammankalla till ett nytt möte för vägföreningens bildande, vilket enligt vad distriktslantmätaren för dagen kunde överblicka, knappast kan ske i år.

Mötet som tog sin början kl. 10 pågick i två och en halv timme."

Vägföreningen bildades

Vägföreningen Kullens Havsbad bildades därefter 1957 med uppdrag att för Brunnby kommun förvalta vägarna inom Kullens Havsbad. Verksamheten finansierades redan tidigare genom uttaxering från fastighetsägarna.

1967 införlivades Väsby landskommun i Höganäs stad. Höganäs kommun bildades vid kommunreformen 1971 av Höganäs stad, Brunnby landskommun och Jonstorps landskommun. Många gatunamn inom Kullens Havsbad existerade redan i Höganäs, så nya namn fick etableras. En omröstning bland fastighetsägarna resulterade i att namnen valdes utifrån områdets flora. En jämförelse med kartan från 1953 visar att de flesta vägnamn ändrades.

Bäckvägen > **Stora Skärsvägen** (efter Skärsbådan, en grynna utanför ören)
Rönnvägen > Ginstvägen
Ättehögsvägen > **Ättehögsvägen** (efter gravhögarna nere vid heden)
Furuvägen > **Röllekavägen**
Granvägen > **Timotejvägen**
Solvägen > **Harklövervägen**
Badvägen > **Martornsvägen**
Tennisvägen > **Tennisvägen** (leder till tennisbanorna)
Tallbacksvägen > **Tallbacksvägen**
Ljungvägen > **Trollskogsvägen** (norr om Trollskogen med förvridna trädstammar).
Strandvägen > **Strandbadsvägen**
Skogsvägen > **Norra Skogsvägen**
Björkvägen > **Triftvägen**

Möllevägen har dessutom vid någon tidpunkt bytt namn till **Krapperupsvägen** respektive **Kullagatan**. Krapperupsvägen heter nu den del som ligger i f d Brunnby kommun medan Kullagatan ligger i f d Väsby kommun

(kommungränsen gick längs Dannevangsvägen).

År 1998 ombildades vägföreningen till en samfällighetsförening. Föreningen förvaltar idag vägar och grönytor inom området för Höganäs kommun och med bidrag från kommunen.

150 villa- och jordägare på vägkonferens i Strandbaden

Från den "stora vägkonferensen" i Strandbaden. Herrarna i främre ledet är från vänster byggnadsnämndens ordförande fanj. Svensson, informationsledaren distriktslantmätare Gösta Jonsson, Hälsingborg, disponent Lennart Vinck, Hälsingborg, och med hatt lantbr. Jöns Andersson, Brunnby

Under tisdagen var ett 150-tal villa- och jordägare samlade till informationsmöte på hotell Tallbacken i Strandbaden. I själva verket berördes inte alla, som kommit tillstädes av den vägförening för iordningställandet och underhållandet av vägnätet ute i Strandskogsområdet. Mötet hölls med distriktslantmätare Gösta Jonsson, Hälsingborg, som informator, varvid denne betonade den skyldighet som åligger varje tomtägare att enligt lag deltaga i underhållet. Distriktslantmätare Jonsson föredrog samtliga yttranden, vilka var avgivna av länsstyrelsen, länsarkitekten, lantmäterikontoret, kommunalnämnden, byggnadsnämnden och villaägareföreningen.

De berörda bestämde att en vägförening skulle bildas, men då dagens sammankomst endast var en information, fick distriktslantmätaren i uppdrag att sammankalla till ett nytt möte för vägföreningens bildande, vilket enligt vad distriktslantmätaren för dagen kunde överblicka, knappast kan ske i år.

Mötet som tog sin början kl. 10 pågick i två och en halv timme.

Ovan: Reportage i Helsingborgs Dagblad i juli 1955 från "den stora vägkonferensen". Texten återges i artikeln till vänster.
Klippet kommer från Nyhamnsbon Per-Olof "Pelle" Cederberg, som också tagit bilden i egenskap av frilansfotograf för tidningen.

Kartan är utgiven av Kullens Havsbads Villaägareförening 1953.
Karta från Jan Jurkiewicz.

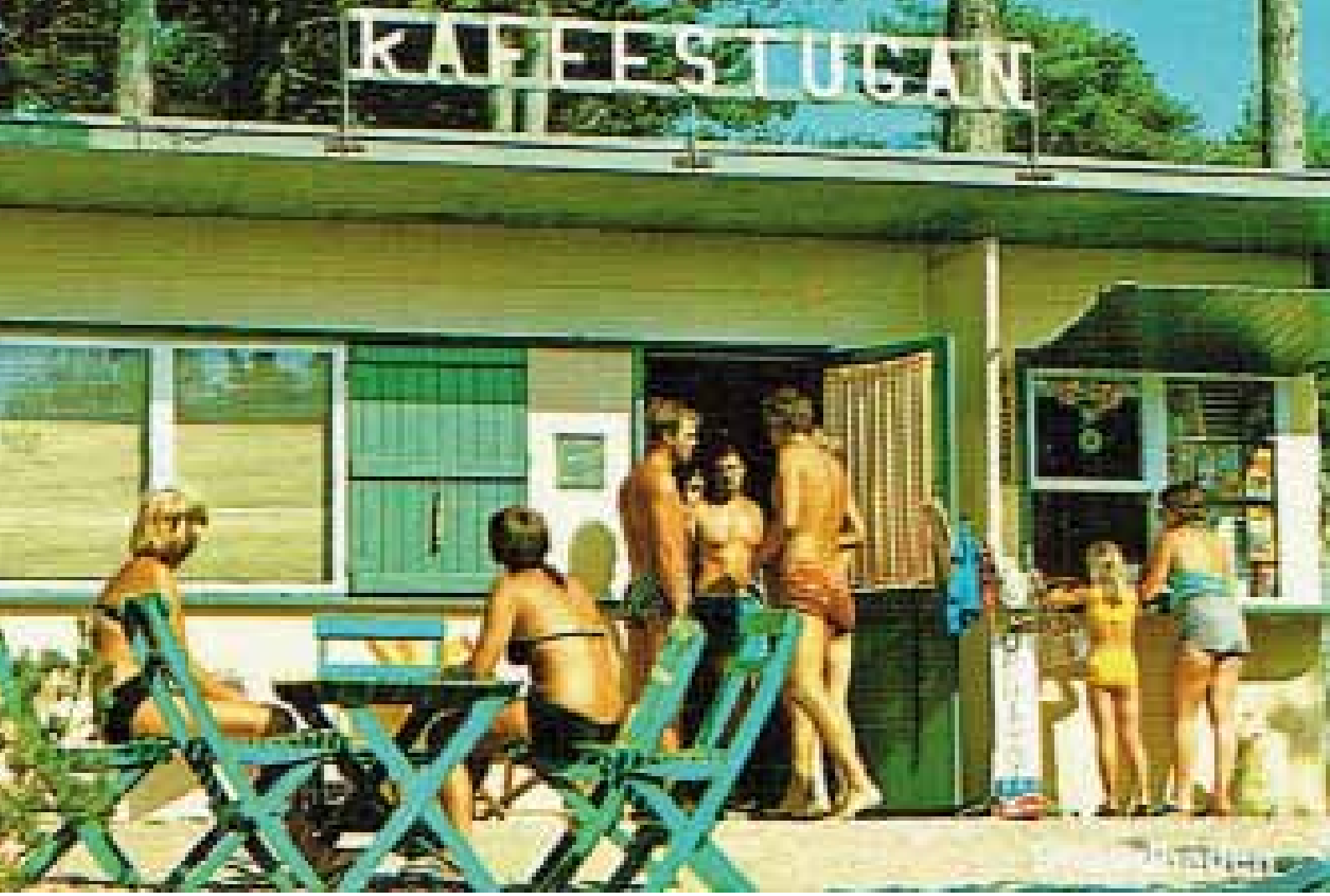

Ovan Kaffestugan. Vykort från Doris och Leif Bogren.

Kaffestugan ovanför stranden

Det finns numera inga fysiska spår kvar av Kaffestugan. Den låg väl placerad för dem som kom med cykel till Strandbaden för att bada. Man passerade järnvägsspåren mitt emot Dannevangsvägen och ställde cykeln i den stora gläntan på vägen till stranden. Då passerade man Kaffestugan, där många stannade till och köpte kaffe och bullar för att ta med till sin lilla skyddade favoritglänta. Kaffet kunde man få i en korg med porslinskoppar och -kanna med droppring!

Kiosken drevs under större delen av 1950-talet, hela sextiotalet och fram till 1974 av Alma och Arthur Persson. Det goda brödet vara oftast bakat av Alma hemma på Dannevangsvägen 12.

Förutom att driva kaffestugan så ansvarade Arthur för ordningen på området runt kiosken. Med ordningsvaktsbrickan i hand kunde han avhysa de som störde eller som campade olovligt! Han mätte även vattentemperaturen och satte upp informationen på en skylt på stugan.

I kiosken fanns godis, lemonad och glass som hölls kall med hjälp av konstis, någon el för frysen fanns inte! Vattnet till kaffet kokades på en gasolspis nästan under hela perioden, el för spisen kom först långt senare. Vatten fanns dock framdraget hela tiden.

Bakom Kaffestugan, en bit uppe i skogen fanns ett "torrdass". På vägen från stranden fanns en vattenpost där man kunde skölja sina fötter inför den stundande cykelfärden hem.

Både före och efter perioden med familjen Persson drevs Kaffestugan av andra personer.

Kaffestugan brann ner på morgonen på Mors dag den 28 maj 1995. Man misstänker att branden var anlagd.

Nu finns bara de härliga minnena kvar hos många före detta strandbesökare!

Här pratar Alma och Arthur med några badgäster. På bänken sitter också dottern Anita. Fotot är troligen från mitten av 1950-talet (okänd fotograf). Genom denna dörröppning serverade man gästerna, i bakgrunden luckan till kioskdelen.

Arthur Persson, Maria "Mary" Jönsson och Arthurs fru Alma Persson. Bilder från Bittan Lindström, 1950-talet.

Arthur Persson talar med en bekant utanför entrédörren. Birgitta Mellerborg med kompisen Agneta handlar i luckan. Ca 1950.
Bild från Birgitta Mellerborg.

Det här ganska tråkiga vykortet har i alla fall det goda med sig att Kaffestugan skymtar i skogsbrynet. Bild: Axel Eliassons Konstförlag AB, Stockholm. Okänt årtal men bilarna på parkeringen till vänster tyder på tidigt femtiotal.

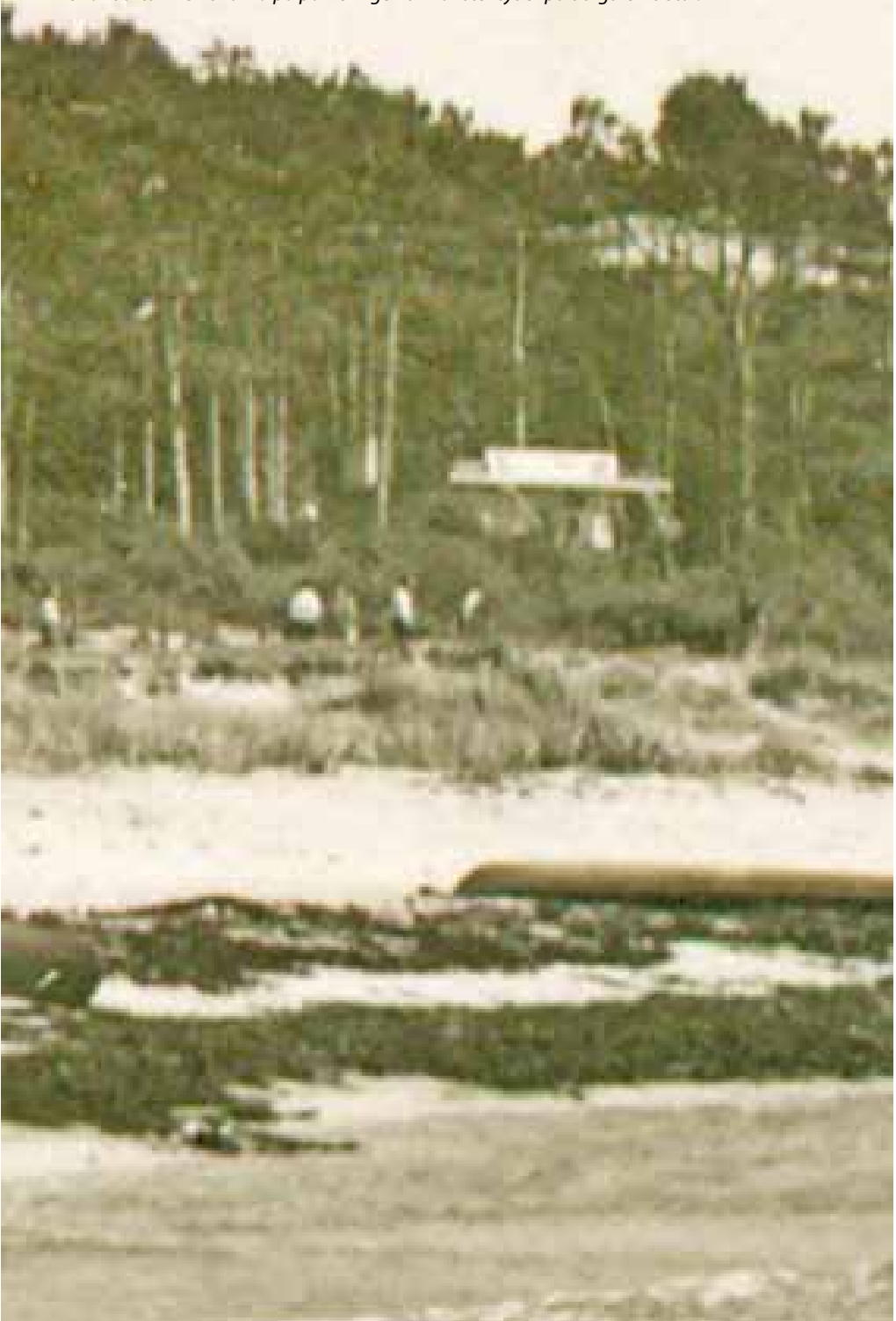

Det Gamla Strandbaden

Till årsmötet i Strandbadens Byaförening den 4 april 2018 gav föreningen ut en folder om det gamla Strandbaden, med miljöer från ett urval verksamheter i byn.

I samband med att Strandbaden firade 110 år 2020 gavs en ny skrift om *Det Gamla Strandbaden* ut. Den delades ut vid årsmötet och födelsedagsfesten den 2 augusti 2020.

2021 års häfte delades ut i samband med årsmötet och Sommarträffen den 1 augusti 2021.

Skrifterna kan läsas på föreningens hemsida *www.strandbaden.info* under rubriken *Det Gamla Strandbaden*. Här finns också en utställning samt fler historiska bilder som visades 2020.

Nu behöver vi din hjälp!
Ragnar Falck och Berto Lindbom står bakom skrifterna. Vi har fått hjälp från många håll och vill tacka alla som bidragit med berättelser, fakta och bilder.

Ta kontakt med Ragnar Falck, Kullagatan 188, 070-524 80 54, ragnar.falck@falcks.eu om du har bilder och berättelser som du vill dela med dig av, eller om du har synpunkter på innehållet i skrifterna.

Tjörröds kvarn. Mjölnarebostaden ska ha legat till höger om landsvägen och revs 1935. Magasinet skymtar till vänster om kvarnen. Bilden på vykortet är fotograferad mellan 1927 (huset bakom det närmaste vita huset, byggdes) och 1935 (kvarnen revs). Fotografen har stått utanför fastigheten på Kullagatan 187.

Tjörröds kvarn

Tjörröds kvarn var ett ståtligt blickfång på vägen norrut på dåvarande Möllevägen från Höganäs mot Mölle, där den låg i norra hörnet av nuvarande väg 111 och Väsby Fäladsväg. Den tomten har numera adressen Kullagatan 184. Här fanns inte bara Tjörröds kvarn utan även ett bostadshus för mjölnaren och så småningom uppfördes även ett magasin. Mjölnarens hus låg antingen söder om Väsby Fäladsväg eller väster om landsvägen, magasinet öster om kvarnen.

Kvarnen har även kallats *Nämndemannamöllan* och *Tjörröds mölla*. I kontrakt etc benämns den *Tjörröds kvarn*. Namnet Nämndemannamöllan kommer från det faktum att ägaren till *Tjörröd 7* (nuvarande Ellagården på Väsby Fäladsväg) och den som byggde kvarnen hette Nils Andersson och var nämndeman.

Kvarnen byggdes 1835. Enligt vissa uppgifter ska här tidigare ha funnits en s k stabbamölla. Kvarnen revs 100 år senare, den 13 november 1935. Kvarnens "mölleaxel" togs då därifrån och levde vidare i Storegårds mölla (mellan Väsby och Ingelstråde, revs 1959). En mölleaxel kan ha en driftslängd på kanske 30 år medan vingarna får förnyas efter 10-15 år.

Kvarnen löd under Tjörröd 7 och arrenderades ut till olika mjölnare genom åren (se nästa sida). Det är oklart vem som var första mjölnaren i kvarnen, den första uppgiften vi har är från ett arrendekontrakt daterat 22 oktober 1838, ett kontrakt på fem år med mjölnaren Jöns Sonesson. Kontraktet stipulerar detaljerat vem som ansvarar för vad och att mjölnaren ska hålla kvarnen i det skick som den hade vid överlämnandet. Att hålla kvarnen i gott skick var nog inte det lättaste. Just detta orsakade en tvist med den mjölnare som drev kvarnen 1858. Då lämnades en stämning till tingsrätten för att mjölnaren inte skötte kvarnen enligt avtalet. Med detta som grund sägs arrendet upp i förtid pga misskötseln och skadestånd blev aktuellt.

Oklart om bostadens placering

Det finns motstridiga uppgifter om mjölnarbostadens placering – det vita huset söder om Väsby Fäladsväg (Augustenborg) eller ett numera rivet hus väster om Kullagatan.

Åke Knutsson föddes 1918 och är uppvuxen först i stinsbostaden i Strandbadens stationshus, därefter på Dannevang. Han skriver i Kullabygd 1947:

"Redan 1835 hade dåvarande ägaren av nuvarande Nils Olof Nilssons gård [Tjörröd 7] *i hörnet mellan landsvägen och avtagsvägen mot Väsby låtit uppföra en väderkvarn, och senare uppfördes även, väster om landsvägen, ett boningshus åt mjölnaren. Kvarnen ägde bestånd i jämnt ett hundra år; den revs 1935. Samtidigt revs boningshuset för att lämna plats åt landsvägen, som detta år breddades och asfalterades."*

På en lantmäterikarta från 1906 finns endast två tomter markerade vid korsningen

En tavla av Folke Hermelin visar samma motiv som vykortet med kvarnen (se detalj ovan). Konstnären har stått någonstans vid Lysekilsgatans mynning. Tavlan kan tidsbestämmas till omkring 1912-1915 (det vita huset vid kvarnen byggdes 1912 och Danhultahuset på Kullagatan 196 byggdes 1915 och saknas på tavlan). Den alternativa mjölnarbostaden på västra sidan av landsvägen är ännu inte riven.

Folke Edvardsson Hermelin (1880-1955) var en svensk friherre, målare och konsthantverkare. Han har målat porträtt, landskap, hamnmotiv, interiörer med mera. Motiven är hämtade från Stockholm, mellersta och södra Sverige, Danmark, Provence, Sydtyskland och Ungern.

Tavlan tillhör Stig Lodin.

Kullagatan/Väsby Fäladsväg – en på vardera sidan av landsvägen.

På den häradsekonomiska kartan från 1910-1915 finns enbart ett hus utsatt – på västra sidan av Kullagatan.

Det nuvarande huset på Kullagatan 182 (Augustenborg) är enligt andra uppgifter f d mjölnarens bostad. Det uppfördes 1912 och såldes 1916 av August Lindau till fabriksarbetaren August Hansson från Nyhamn (som namngav huset).

Vi efterlyser mer information om kvarnen och mjölnarbostaden.

T v lantmäterikarta från 1906.

Häradsekonomisk karta från 1910-1915.

Mjölnarens hus. Magasinets tak skymtar mellan kvarnen och huset.
Foto från okänt datum och likaså med okända personer. Bild från Karin Andersson.

Bodde mjölnaren väster om Kullagatan vid A (revs 1935) eller söder om Väsby Fäladsväg vid B (Augustenborg, byggt 1912)?

Holländare och stabbamöllor

Tjörröds kvarn var en *holländaremölla,* dvs en fast väderkvarn med en murad stengrund. Dessa möllor kallas även *hättemöllor* eftersom det bara är den översta delen, den så kallade hättan, som vrids efter vinden. Holländare är stora och var dyra att bygga.

Stabbamölla, även benämnd *stubbamölla* eller *stolpkvarn*, är en väderkvarn där hela kvarnen vrids efter vinden. Stabbamöllor var billigare att bygga och var kvar i drift långt in på 1900-talet.

Del av flygfoto från 1935 som återges i boken "Vid en landsväg..." sammanställd av Mats Rogberg.

Arrendatorer (mjölnare) på Tjörröds kvarn (ägare var gården Tjörröd 7)

1835-1838 Okända arrendatorer.

1838-1843? **Jöns Sonesson** (eller **Sonasson**), f 1811-05-21.

1843-1878 Oklart vem som var mjölnare men 27 december 1856 finns en notering om "Quarnägare Anders Nilsson" på Tjörröd Nr 7.

1878-1883 **Hans Peter Olsson**, f 1853-08-05 i Wäsby, inflyttad från Farhult, gift med Alma Emilia Holm, f 1854-06-18 i Farhult.

1883-1888 **August Olsson**, f 1858-05-03 i Brunnby, gift med Anna Bengtsson, f 1840-01-24 i Wäsby.

1888-1895 **Sven Peter Svensson**, f 1861-07-13 i Wäsby, gift 1884 med Anna Stina Johansson, f 1864-04-25 i Hishult. Deras döttrar Ida Petrea född 1885 och Elle Theresia född 1890. Sven dog 1895.

1895-1905 Mjölnare **Jöns Peter Larsson**, f 1850-09-18 i Brunnby, gift med Gunilla Svensdotter, f 1882-03-23 i Jonstorp. Deras son Ludvig född 1882 i Brunnby.

1897-1898 Mjölnardräng Arvid Krister Jönsson, f 1880-02-09.

1905-1915 **Karl August Jönsson**, f 1870-09-16 i Landskrona, gift med Olivia Nilsson, f 1870-06-16.

1915-1925 **Otto Olsson**, f 1871-07-29 i Brunnby, gift med Anna Elisabet Andersson, f 1882-02-13.

Kvarnen kan ha sålts under denna period.

1927-1934 **Sigfrid Petri Cornelius Olsson** (son till Hans Peter Olsson), f 1879-01-27 i Väsby, gift med Betty Teolina Nilson, f 1879-01-27. Senare kvarnägare, inflyttad 1927-11-11, utflyttad 1934-12-31.

1933-1936 **Alfred Öberg**, f 1876-01-12, ägare och mjölnare. Enligt kyrkböckerna inflyttad 1933-03-31 med hustrun Karin Mimmi, sex söner och två döttrar. Sonen Johan Sigurd (f 1908) var också mjölnare och har enligt kyrkböckerna "flyttat hem" 1934-07-30. Alfred Öberg med hustru utflyttad till Kvistofta 1936-04-12.

Kvarnen på bild

Det är förvånansvärt att Tjörröds kvarn inte förekommer på fler bilder. Den kan skymta vid horisonten på gamla vykort tagna från badstranden, för övrigt lyser bilderna med sin frånvaro.

Bilderna nedan har vi fått låna från Siv och Hans-Erik Olssons album, tagna innan kvarnen revs den 13 november 1935.

Längst fram till vänster på den övre bilden står Greta Heinevall och till höger Kalle Heinevall (Ingela Perssons föräldrar) på Kullagatan utanför kvarnen. Vid den tiden hette de Jönsson och tog sedan namnet Heinevall (de gifte sig 1932).

Kalles storebror Mauritz Heinevall fick bygglov för en arbetsbod på kvarntomten i januari 1955 och Ingela och Christer Persson fick bygglov för en villa på tomten i juli 1967. Mauritz Heinevall utförde ritningen.

Kalle, Mauritz och deras far Hilding Jönsson stod bakom åtskilliga hus i Strandbaden vid den tiden.

Det bakre paret är Alf och Elsa Olsson som senare drev BP-macken och Mat-Öppet i Strandbaden.

Husen i bakgrunden är Tylösandsgatan 7 och 8 samt Bärnstensgatan 18.

Den stora byggnaden till höger är Jönssons/Heinevalls snickeri.

På den undre bilden sitter Elsa Olsson med hunden Seppo vid huset på Marstrandsgatan 2 (Kullagatan 199). Den lilla byggnaden i mitten kan vara förråd till de kommande byggena på Kullagatan 190 och 188.

Husen till höger om möllan är Kullagatan 189 och 187. I nr 187 låg Bröderna Svenssons Bageri & Conditori. Bröderna Yngve och Gustaf Svensson drev verksamheten åren 1932-1951.